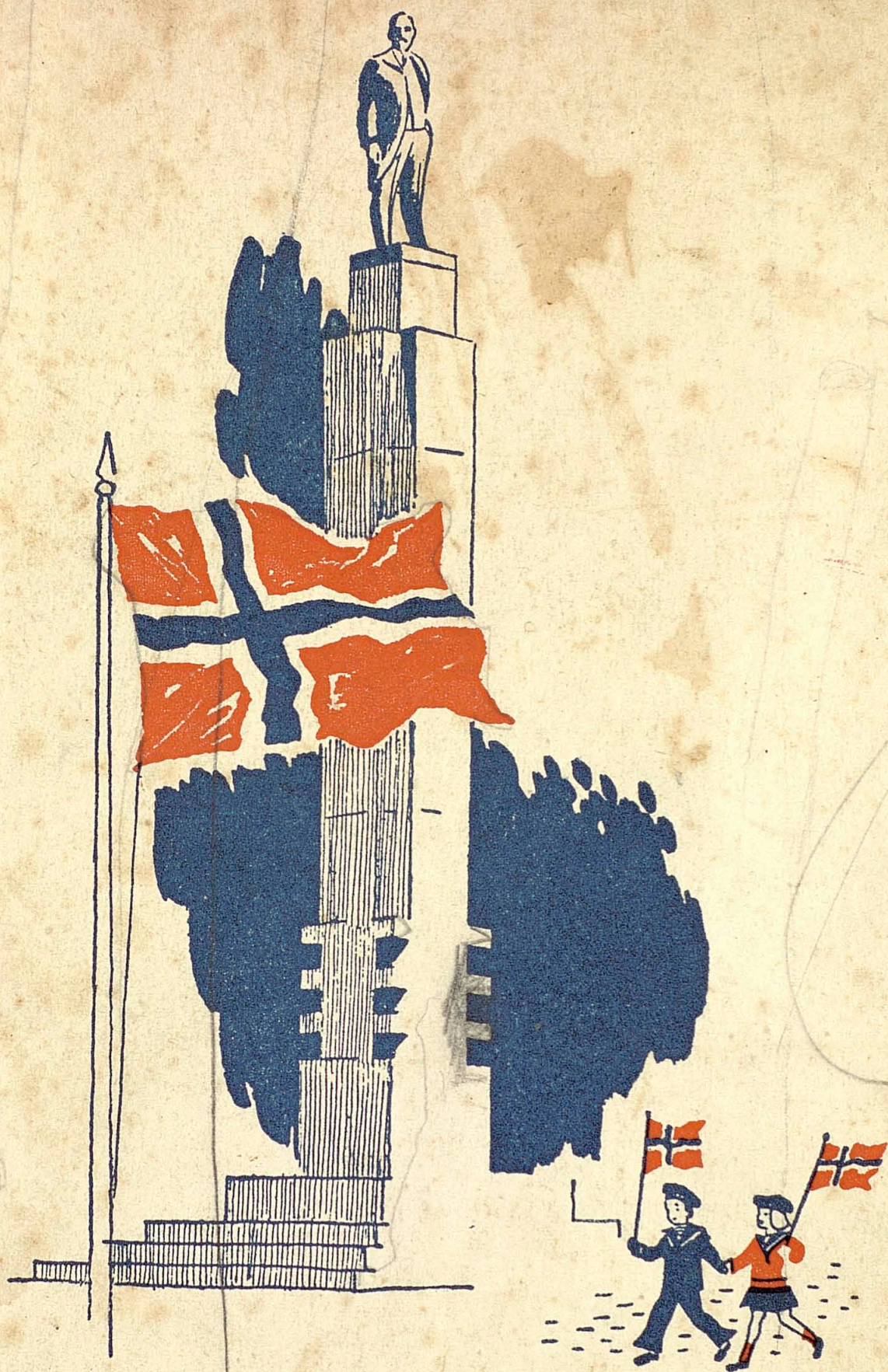

380

FRIHETSDAGER

7. mai – 7. juni i Bergen 1945

A / S F. BEYERS FORLAG

FRITZ STRØNSTAD OG RALF JONASSEN

FRIHETSDAGER I BERGEN

7. MAI – 7. JUNI

1945

En reportasje i tekst og bilder

REDIGERT AV JOHAN HUSUM OG FRITZ STRØNSTAD

TEKST: REDAKTØR CARL TVEDT KNUDSEN

A/S F. BEYERS FORLAG / 1945

Kong Håkon var det samlende punkt for oss alle i trengselsårene. De av oss som var i den lykkelige situasjon at de hadde en radio til disposisjon så alltid fram til de dagene han skulle tale til oss. Vi stolte på hans ord om at landet vårt igjen ville bli fritt. Vi lyttet til hans rolige saklige taler fri som de var for enhver form for propaganda — og folket fulgte de direktiver som han ga.

Nå er han igjen i blant oss, tiljublet av et helt folk. Han hilses velkommen fra landsende til landsende, fra ytterste øygar til øverste fjellgård fordi han ikke alene står som symbolet på vår nyvunne frihet, men også fordi han gjennom trengselsårene holdt motet oppe, styrket vår tro og vår optimisme.

Forsvarssjefen, kronprins Olav talte til de norske hjemmestyrker over London radio. Han sluttet med disse ord:

Vi har holdt trofast sammen i fem lange og tunge år. Vi har hver på vår kant kjempet for det mål som vi i dag står foran, å heise vårt frie norske flagg som frie kvinner og menn. Vårt flagg er rent, og må det samlende korsmerke mane oss til fremdeles å holde sammen. La oss også i denne situasjon hvor vi står i dag yte en felles innsats til det felles beste. La oss samle oss i det gamle ønske: *Gud bevare kongen og fedrelandet.*

ekstra-utgave mandag kveld 7. mai 1945.

Våpenfred i Europa!

N. T. B.: Den tyske utenriksminister Grev Schwerin von Krossigk holdt mandag ettermiddag følgende tale til det tyske folk over Flensburg-kringkasteren:

Tyske menn og kvinner. Overkommandoen for forsvaret har i dag etter ordre av Storadmiral Doenitz gitt befaling om betingelsesløs overgivelse av alle kjempende tyske styrker. Som den ledende tyske riksmann, utnevnt av Storadmiralen for å avvikle krigsoppgavene, henveder jeg mig i dag til det tyske folk i det mest tragiske øyeblikk i vår historie. Etter en nesten sekke års hellemotig kamp har vi nå bukket under. A fort.

vi oss i mrefrykt for de døde i denne krigen. Deres ofre er den høyeste forpliktelse for oss. Vår deltakelse og sorg gjelder fram for alle de sårele, de etterlatte og alle dem som ellers er blitt rammet av krigen. Ingen må nære noen illusjoner med hensyn til alvorst i de betingelser som våre fiender vil pålegge det tyske folk. Det gjelder å gå dem i møte uten fraser, klart og nøkternt.

Ingen kan være i tvil om at den korte tid vil bli hard for enhver av oss på feltet. Vi må ta dem på oss og forholde oss overfor alle de forpliktelser vi har. Men vi har ikke lov til å forsvare oss til stum resignasjon.

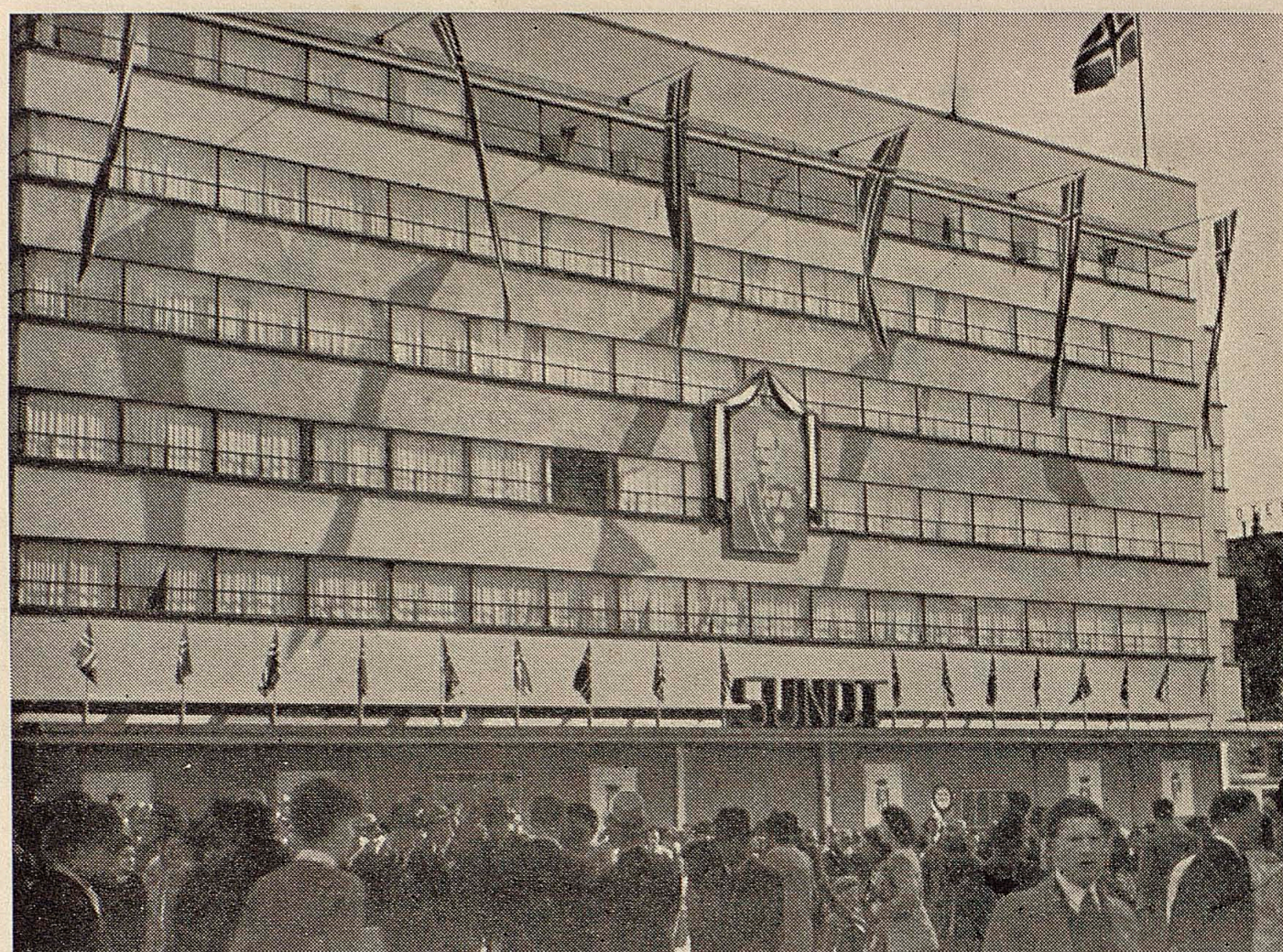
Vi må gjøre retten til grunnlag for vårt folks liv. Rettfærdighet skal være den øverste lov og rettesnor for vårt folk. Vi må også av indre overbevisning anerkjenne og respektere retten som grunnlag for forholdet mellom folkene.

Aktelse for inngått re like så hellige som følelse med den medlem av den moralske og religiøse så

al for oss værbærte

Både voksne og barn var i en begeistret feststemning den 7. mai om ettermiddagen da høytalerne på Torvalmenningen bekreftet freden. Men barnas umiddelbare glede var likevel noe av det vakreste en så på denne strålende, solfylte dagen. Plutselig gikk det ene improviserte barnetoget etter det andre gjennom gatene med flagg og sløyfer og alle sang de fedrelandssangene eller ropte hurra. Da et slikt barnetog passerte Den Nationale Scene spilte en del av teaterorkestret «Ja, vi elsker» og «Gud signe vårt dyre fedreland» med Arne Hendriksen som solist. Barna jublet og de andre kunne vanskelig skjule tårene i denne stund.

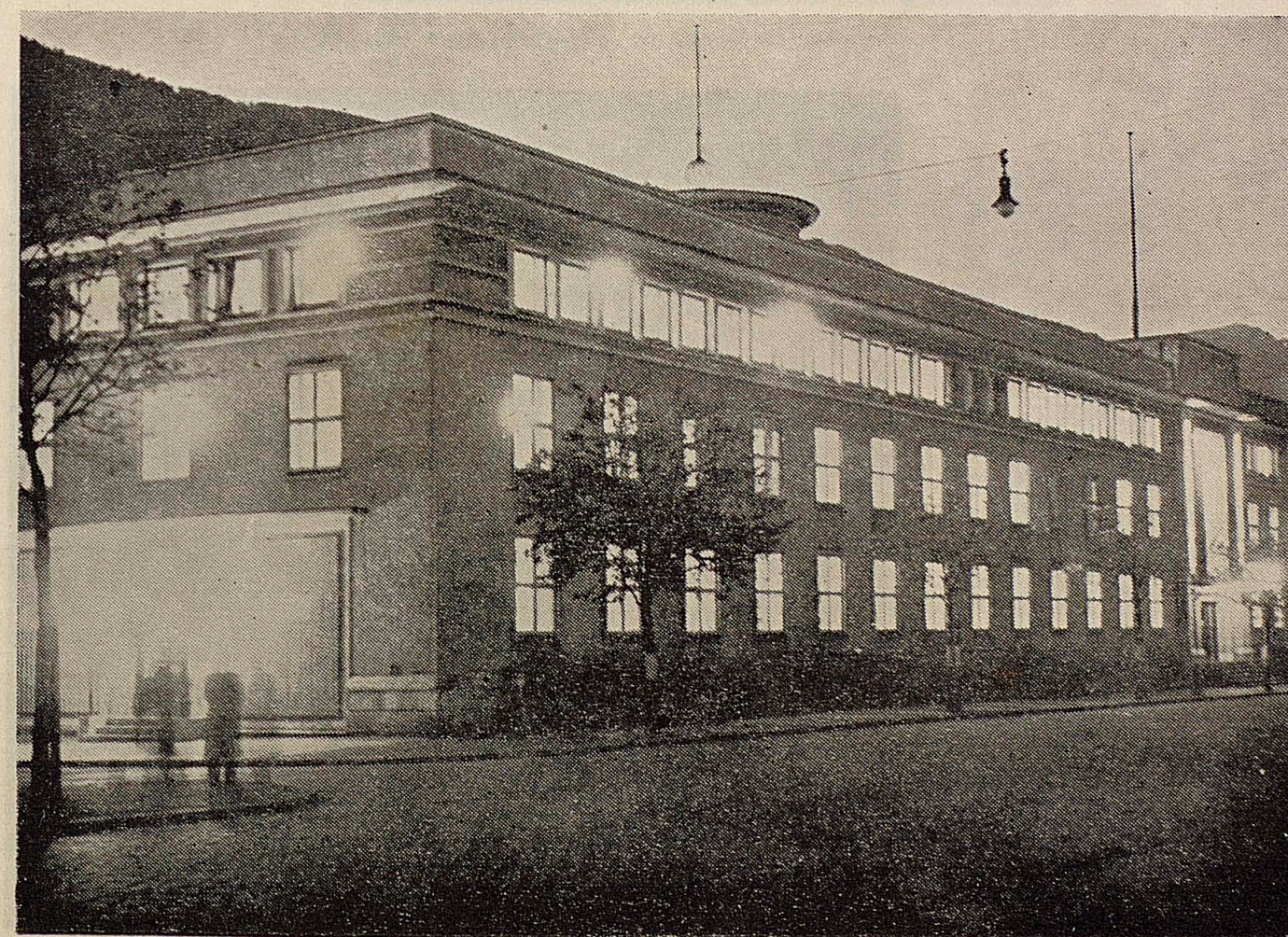
Her har vi noen bilder fra gatelivet de første dagene etter befrielsen. Utenfor Sundts eiendom har det samlet seg tusener av mennesker som hilser vår folkekjære konges bilde.

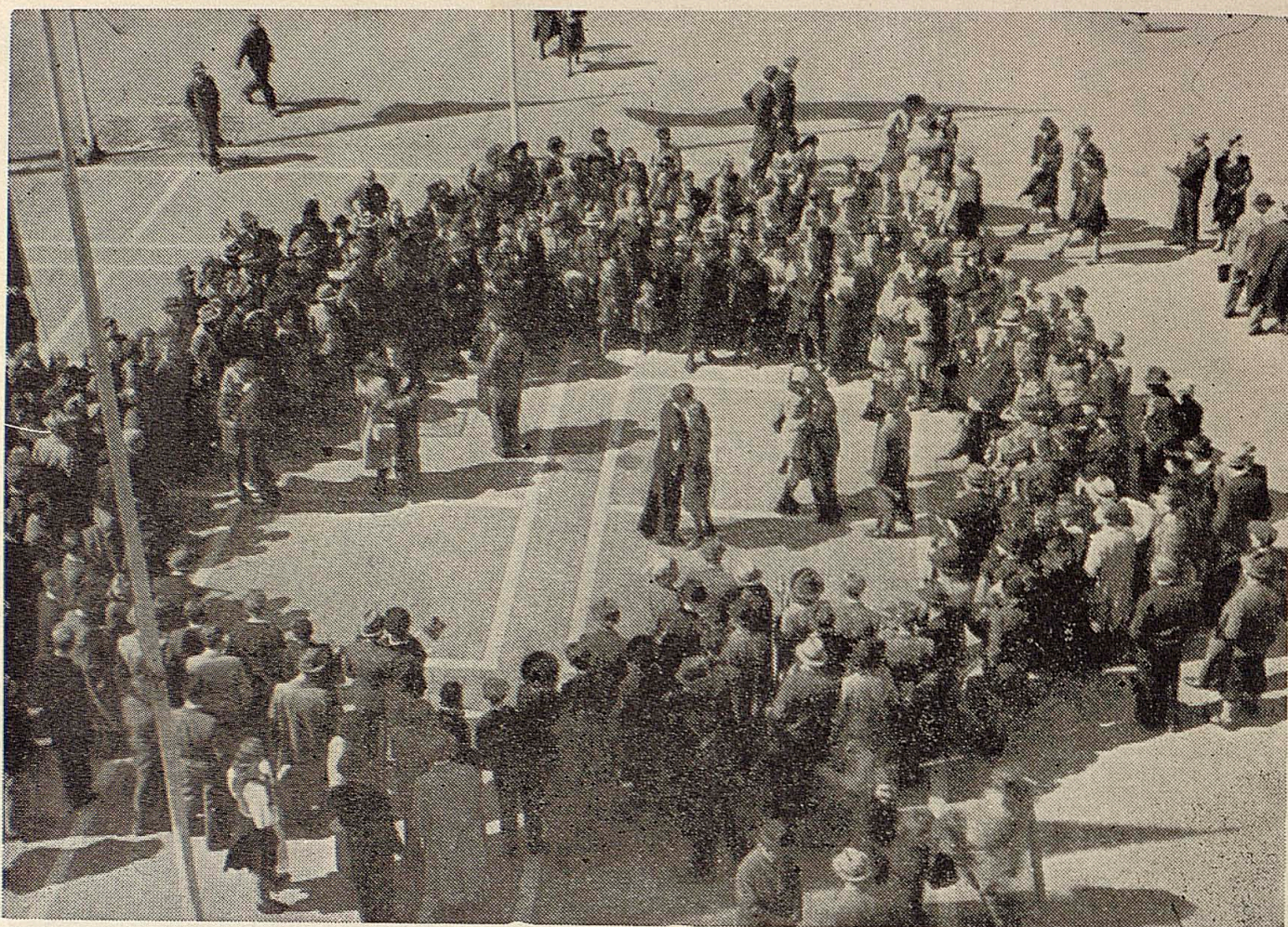

De første frie avisene etter fem års knebling av pressefriheten gikk strykende. Avisguttene slapp å skrike seg hese.

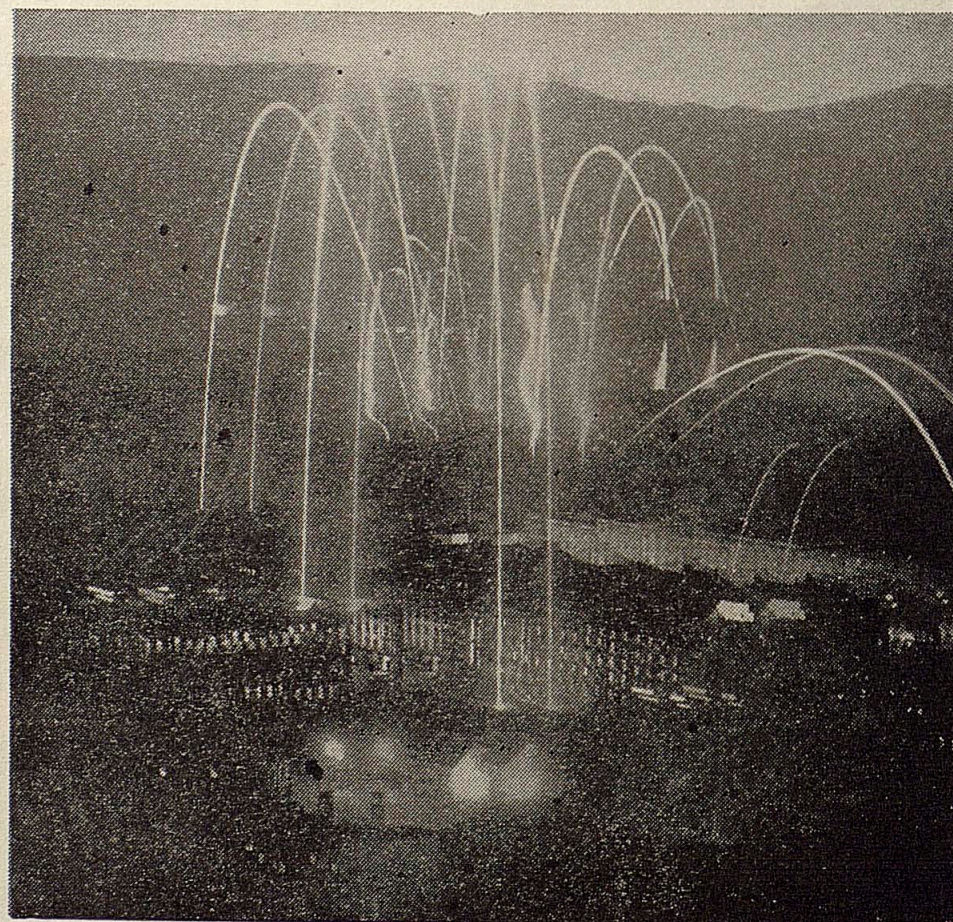

Blendingen er opphevet. Det var det tørste tegn på at krigstilstanden var avløst av våpenhvile. Bergen feiret begivenheten i en orgie av lys.

Gleden ga seg mange utslag – dansen gikk livlig på Torvalmenningen – begivenhetene satte straks danseforbudet, som så mange andre nazi-vedtak, ut av kraft.

Byen sett fra Skansen fredskvelden.

Da freden kom

Spontan var hyldesten til landets konge.

Den store folkemassen på Festplassen lytter til fredsproklamasjonen.

Alt hvad fædrene har kjempet

in-
gen
ind.

KUNNGJØRING.

Fienden har kapitulert.
Nordmenn skal etter styre i landet etter norsk lov og gjensidig det fri folkestyre.

Kongen og regjeringen har pålagt undertegnede menn midlertidig å utøve den øverste sivile, politimessige og militære myndighet i Bergen og Hordaland fylker inntil ordinære myndigheter kan tre i funksjon. Vi har i dag begynt vårt arbeid.

1. Alle landsvilkere i statens og kommunens tjeneste blir fjernet fra sine stillinger.
2. Vapnede maskiner blir avvepnet av norske hjemmestyrker.
3. Krigsbrytere, angivere og aktive medlemmer av NS blir fengslet. Alle landsvilkere skal få sin strenge og velfortjente straff.

Norske hjemmestyrker, og inntil videre rikspolitiet, har kjennetegn brunt armbånd med norsk flagg. Myndighets utøvere trenger hjelp og støtte av alle. Alle må rette seg nøye etter de utøvere som myndighetene utsteder.

andmenn!

vedlig å opprettholde ro og orden. Rettselstekt og lynchjustis er oven er selv straffskyldig. kieren. Befolkningen skal holde seg.

Militære anlegg, leire, depoter m. v. som tyskerne har forlatt, er statens eiendom. Det er straffbart å fjerne eller skade redskap, inventar o. l.

Alle skal fortsette sitt arbeid så langt det er mulig. Dette gjelder inntil videre også dem som arbeider på anlegg som har vært drevet av de tyske myndigheter.

Parolen er:

Samhold — Disiplin — Nøysomhet.

Opptrø som det spårer seg borgere i et rettssamfunn. La oss vise i gjerning at vi er frihetens verdige.

Bergen den 9. mai 1945.

G. Lindebrække
fylkesmann.

Reidar Skau.

Midlertidig sjef for rikspolitiet i Bergen, Hordaland og Sogn og Fjordane fylker.

Bj. Sæverud.

Midlertidig sjef for Hjemmestyrkene i Bergen og opland.

Fylkesmannen har pålagt følgende menn i tjenestegjøre som:

Ordfører i Bergen:

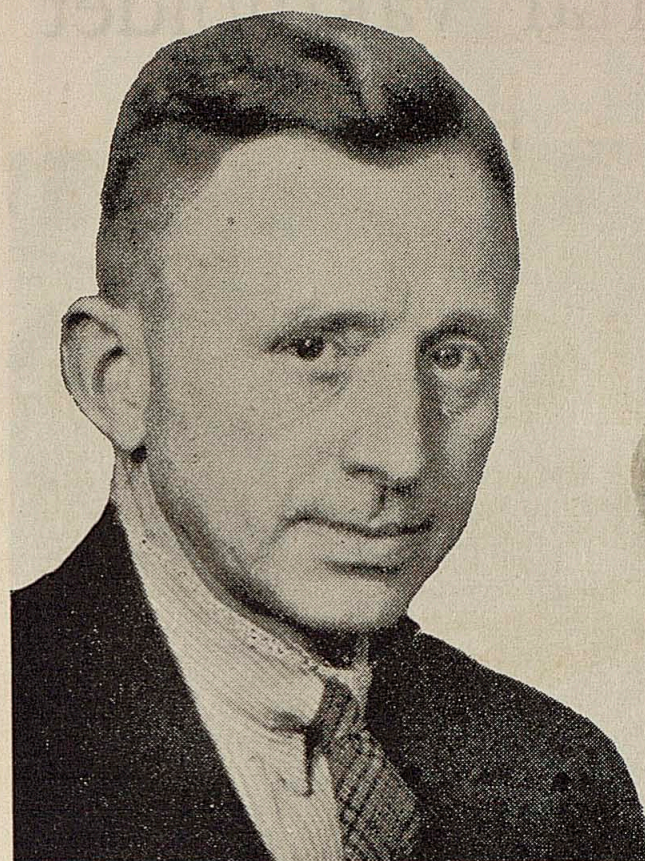
Rektor Asbj. Stensaker.

Politimester
J. C.

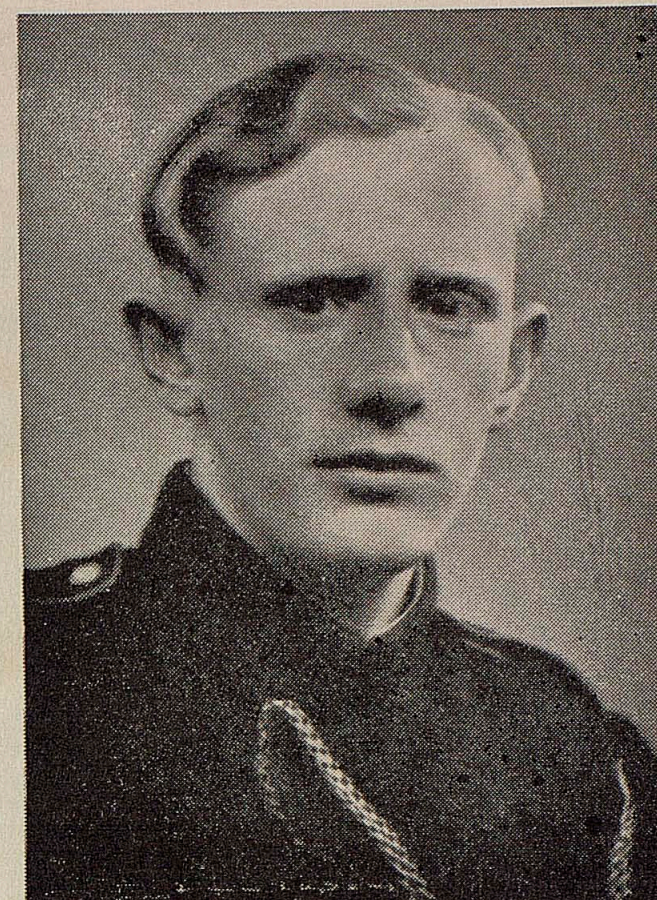
Normen frihet

En avdeling av våre hjemmestyrker.

Bjarne Sæverud.

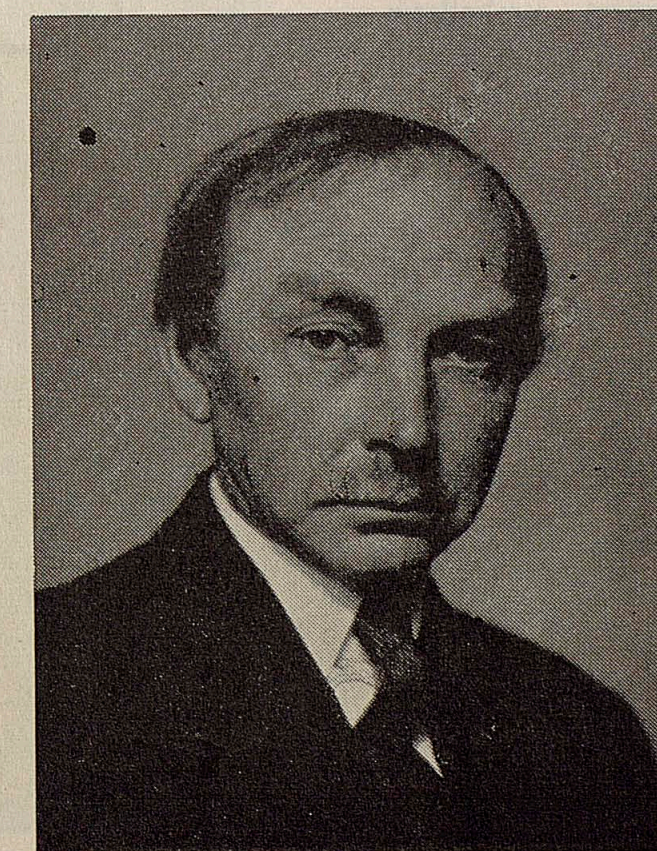

Roar Sannem.

Her presenterer vi noen av hjemmefrontens menn: Bjarne Sæverud, sjefen for hjemmestyrkene og lederen av Mil.org., Roar Sannem. Distriktpolisjefen, høyesterettsadvokat Reidar Skau som i spissen for den pålitelige del av Bergens politikorps og i nøye samarbeid med hjemmestyrkene, bar ansvaret for den eksemplariske ro og orden som har hersket i byen siden ns og tyskerne overga seg. Justitiarius M. Coucheron, lederen av hjemmefronten på Vestlandet.

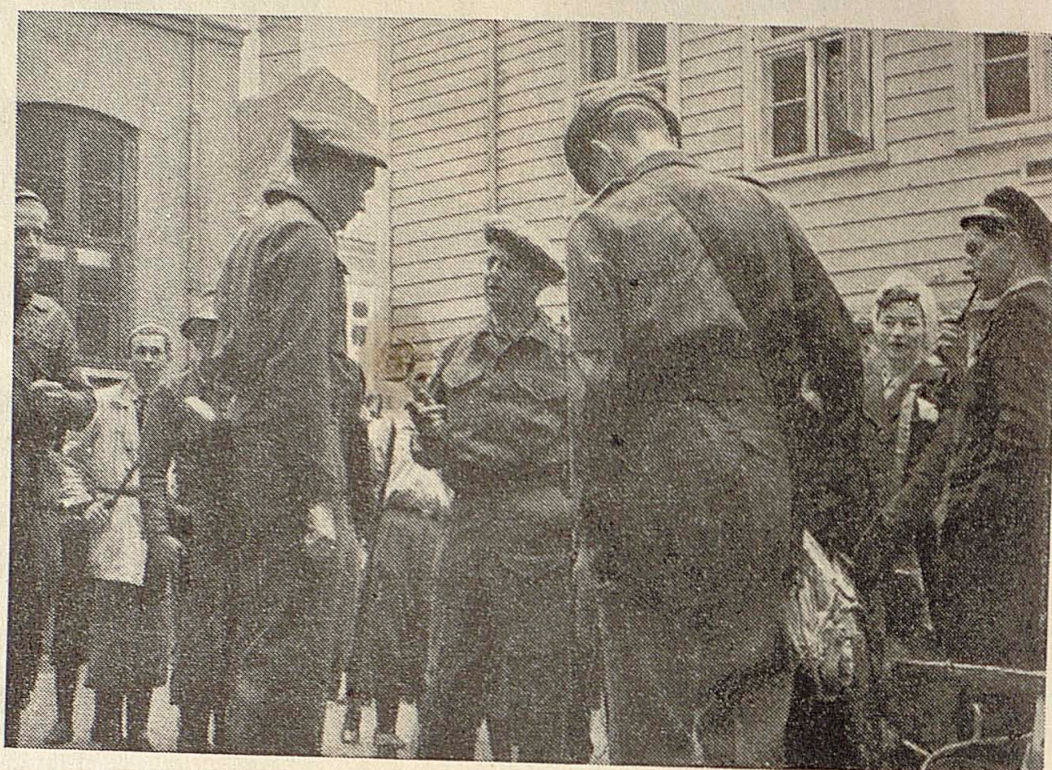
Reidar Skau.

M. Coucheron.

Hjemmevernet overtar vaktholdet

Billedene på denne side viser hjemmefrontstyrkene, noen i uniform, andre i sine sportsklær på gårdsplassen inne på politikammeret. Fra midnatt tirsdag, eller rettere fra kl. 0.01 natt til onsdag overtok hjemmevernet vårt beskyttelsen av byen. De væpnede styrkene deres samlet seg rundt om i byen etter at de om tirsdagen hadde vært og hentet sine våpen på de steder i byens omegn hvor de hadde ligget lagret. I Hansa-kasser og annen kamuflert emballasje ble de for annen gang kjørt bort rett for nesen på tyskerne. Alle viktige offentlige bygninger ble i løpet av natten besatt av hjemmestyrkenes vakter. Og kl. 6.08 om morgenen den 9. mai gikk politimester Reidar Skau fulgt av en fenrik inn på politistajonen og meldte fra, at han var byens nye politimester som kom for å overta ledelsen. Samme morgen bragte avisene kunngjøringen om dette.

Kunngjøring

Politistyrken i Bergen er reorganisert, under ny ledelse og forsterket med mannskap fra heimstyrkene. Disse er bevæpnet og bærer brunt armbind med norsk flagg.

Bergens Politikammer.

Her ser vi løytnant Tønseth som kom til politistajonen med sine styrker like etter at politimester Skau hadde overtatt ledelsen der.

8. mai kom kunngjøringen fra hjemmefrontens ledelse der det het:

Vår kamp er kronet med seier – vårt sinn er fylt av glede. Fienden skal avvepnes av norske og allierte styrker og snart vil vi helt ut være herrer i landet. Men husk! Kapitulasjon er ikke det samme som fred. Fienden har enno våpen. La oss midt i gleden bevare ro, verdighet og disiplin.

Og oppfordringen fra hjemmefrontens ledelse ble fulgt. Opprydningen forløp uten farlige episoder, som kunne ført til uante konsekvenser.

Det såkalte partihuset i Christian Michelsensgate var naturlig nok i disse dager omfattet med stor interesse. Det store N. S. skiltet som var satt opp på hushjørnet kort tid i forveien ble under stor jubel revet ned, og det norske flagget vaiet atter over den store rekvirerte bygningen.

Da meldingen om befrielsen kom ga den gleden vi alle følte over endelig å være kvitt de grønne og deres haleheng, quislingene, seg mange spontane utslag. Det gikk også utover NS. huset hvor publikum stormet inn og laget autodafe i Christian Michelsensgate over hirdens effekter i riksdepoet. Vi ser øverst bälene, i midten sopes restene ut og nederst brannvesenet i arbeide med slukningen.

Brannsjef Sontum omkom ved eksplosjonen på Marineholmen den 9. mai 1940. Sammen med han fallt også noen av hans menn i kampen for å berge verdier for byen vår. Tyskerens grenseløse mangel på respekt for menneskeliv var vel årsaken til at de tapre menn fra vårt avholdte brannkorps mistet livet hin morgen. Nedenfor ser vi en del av brannkorpset som etter Sontums død har vært ledet av brannsjef Gjessing. Det har i de 5 okkupasjonsårene vært ute i mangen en hård dyst og det ry som Bergens Brannvesen hadde opparbeidet seg allerede før okkupasjonen, har det mange ganger fordoblet under de katastrofebranner som har herjet byen i de 5 årene.

Sceneforandring

Mens mandagen var preget av den umiddelbare gleden over befrielsen og tirsdagen var viet fredsproklamasjonen og talene fra London, var onsdagen den 9. mai hjemmestyrkenes dag. De overtok vaktholdet i byen og dagen ble preget av de mange fengslinger av landssvikere. De gode nordmenn var blitt løslatt. Nu rykket fiendens gode hjelpere inn i de tomme fengselsrommene.

Ekstratoget som kom Kristi Himmelfartsdag fra Oslo, smykket med bjørkeløv, og med Kongens valgspårak dekorert med norske flagg. På stasjonen var møtt fram to representanter for den tyske overkommando i Bergen. Det ble en korrekt, kort og militær samtale mellom disse to og oberstløytnant F. R. G. Chew. Han kom til Bergen med toget som den første representant for det allierte ekspedisjonskorps i Norge. Etter samtalen med de tyske representanter ble oberstløytnant Chew mottatt av sjefen for hjemmestyrkene i Bergen, Bjarne Sæverud. Orkestret spilte «God Save the King» og «Ja, vi elsker», og publikum hyldet skotten.

De allierte og de tyske representanter møtes på stasjonen i Bergen.

Fra venstre:
Roar Sannem, Bjarne
Sæverud, oberstløy-
nant F. R. G. Chew
og hans adjutant.

Oberstløytnant Chew som er skotsk artillerioffiser bærer sitt hjemlands fremmedartede, folle-
rike skjort med en brun dekorert lærtaske. Skotten ble fra første stund av meget populær. Han
var den første offisielle representanten og fikk sin hyldest av folkemassen utenfor hotellet.
Det ble stor jubel da han viste seg i vinduet. — «Det er 4 måneder siden jeg begynte å
se fram til dette øyeblikket», sa oberstløytnanten.
Hans oppgave i Bergen var å påse at alle tyske tropper nøye fulgte kapitulasjonsbetingelsene.

Umiddelbart etter ankomsten ble oberst-
løytnant Chew intervjuet av Bergens-
pressen.

Oberstløytnant Chew
og Bjarne Sæverud.

Folkemassene som hil-
ser den første allierte
vestfra velkommen til
Bergen.

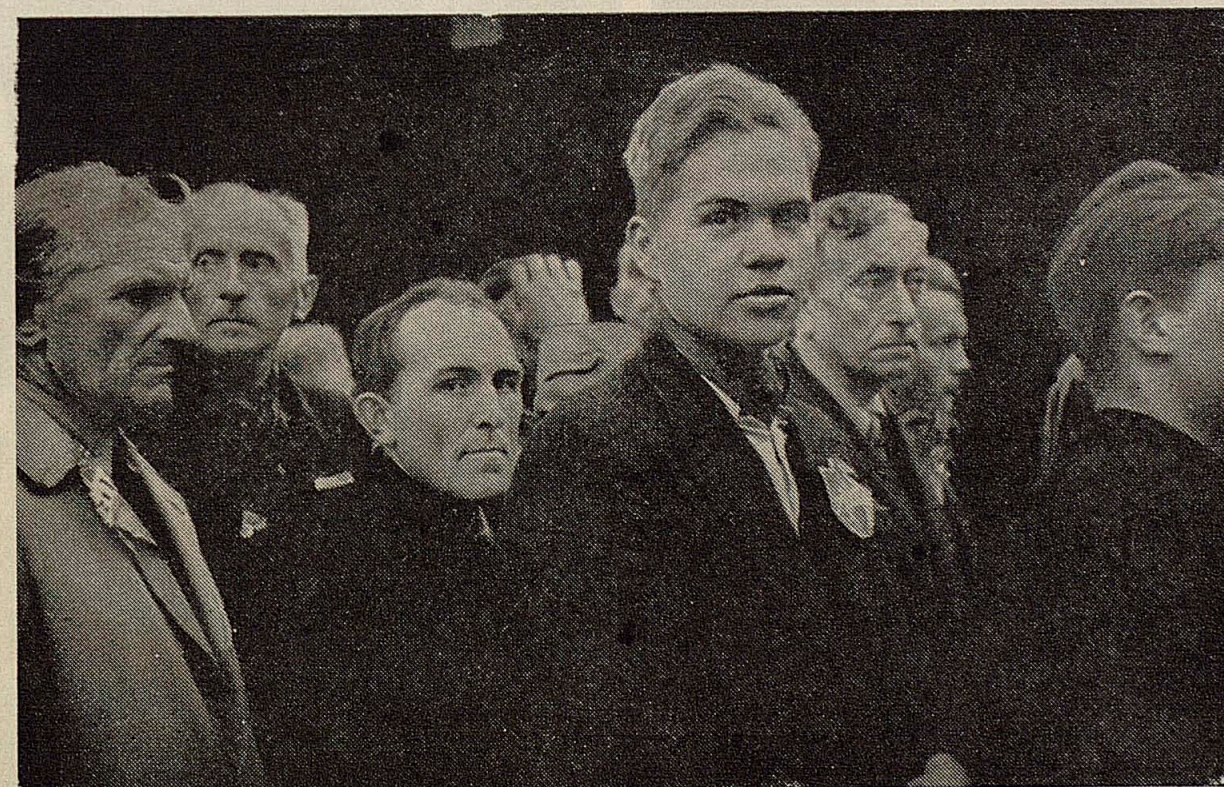
Fangene kommer – triumftog gjennom byen

Det er vel neppe noen her i landet som kunne motta freden med større begeistring enn de mange tusen fanger som tyskerne hadde holdt innesperret. Og gleden over gjensynet ga seg mange rørende utslag da togene med fanger kom til byen. Det var en hjertevarm og strålende mottakelse de fikk av bergenserne; En dypt følt hyldest til dem for hva de hadde gjort for land og folk, gjennom den kampånd og den frihetsvilje de hadde vist.

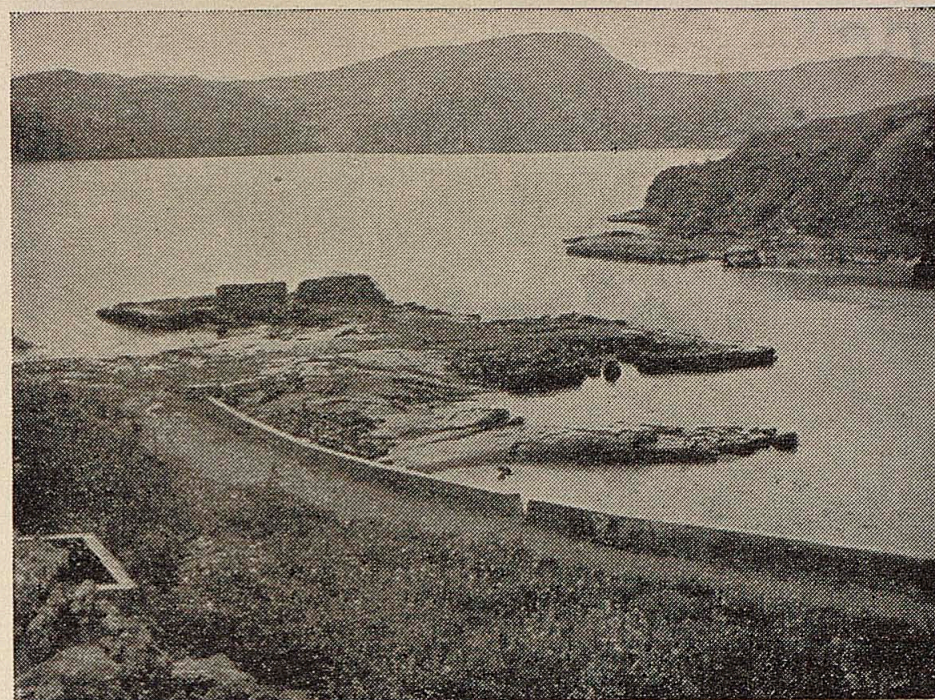
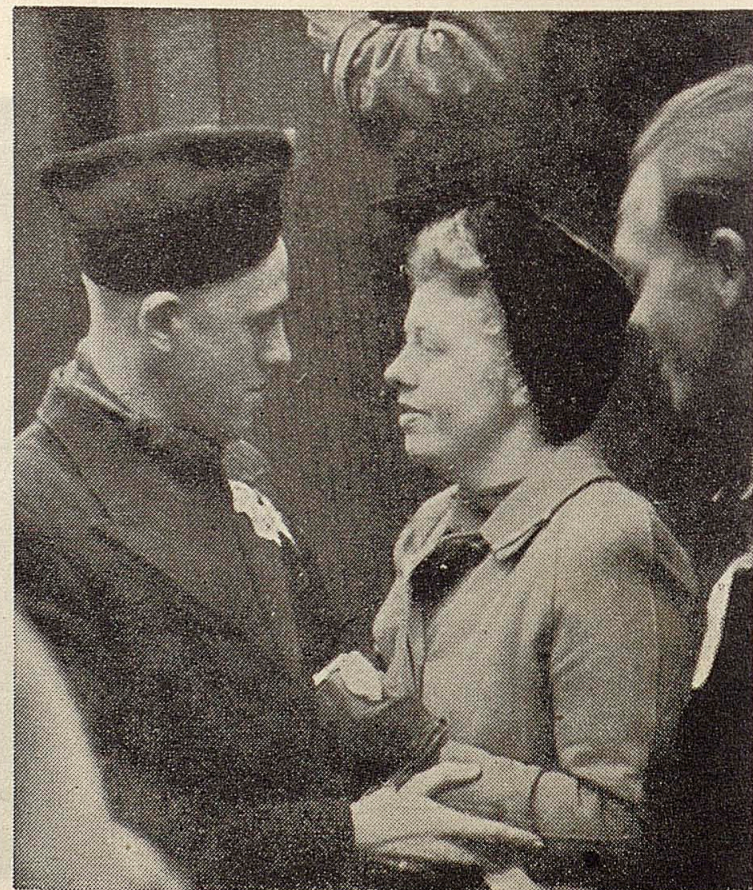

Over 200 fanger satt på Espeland da freden kom. Onsdag den 9. mai ble de utskrevet. Bygdens folk var møtt fram i stort tall for å lykkeønske dem med friheten. Det har vært et anselig tall fanger i årenes løp der oppe. Enkelte av de løslatte hadde fangenummer over 2000. En kan tenke seg den glede en ble vitne til da de norske politimyndigheter ropte opp navnene og erklærte at de var fri — de kunne gå hvor de ville; og i sluttet flokk drog de ned til Espeland hvor de ble hjertelig mottatt. Ikke mindre var den begeistring de ble hilst med da de kom kjørende inn til byen.

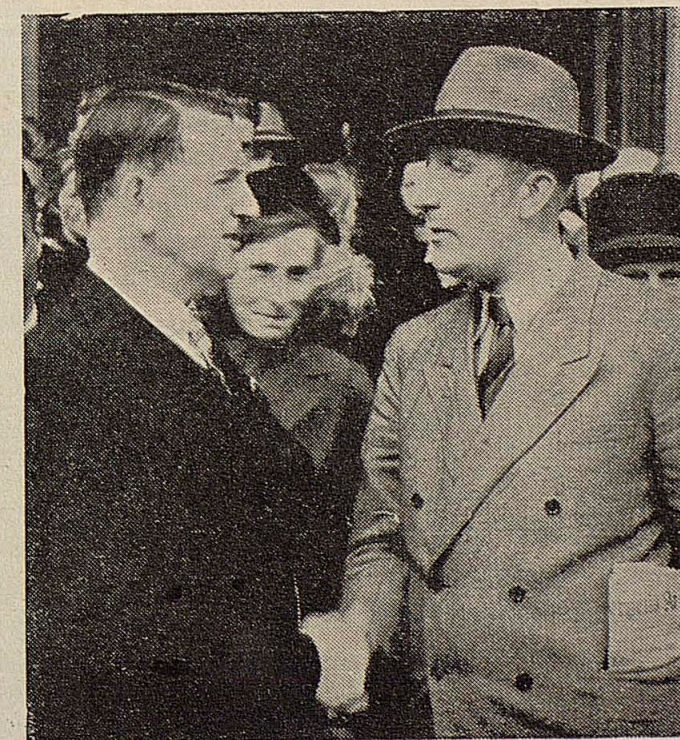

Grinifangene kommer til jernbanestasjonen.

Slik ser det ut overalt. Pakkhusene på kaien og sjøhusene rett over sundet er brent eller sprengt bort.

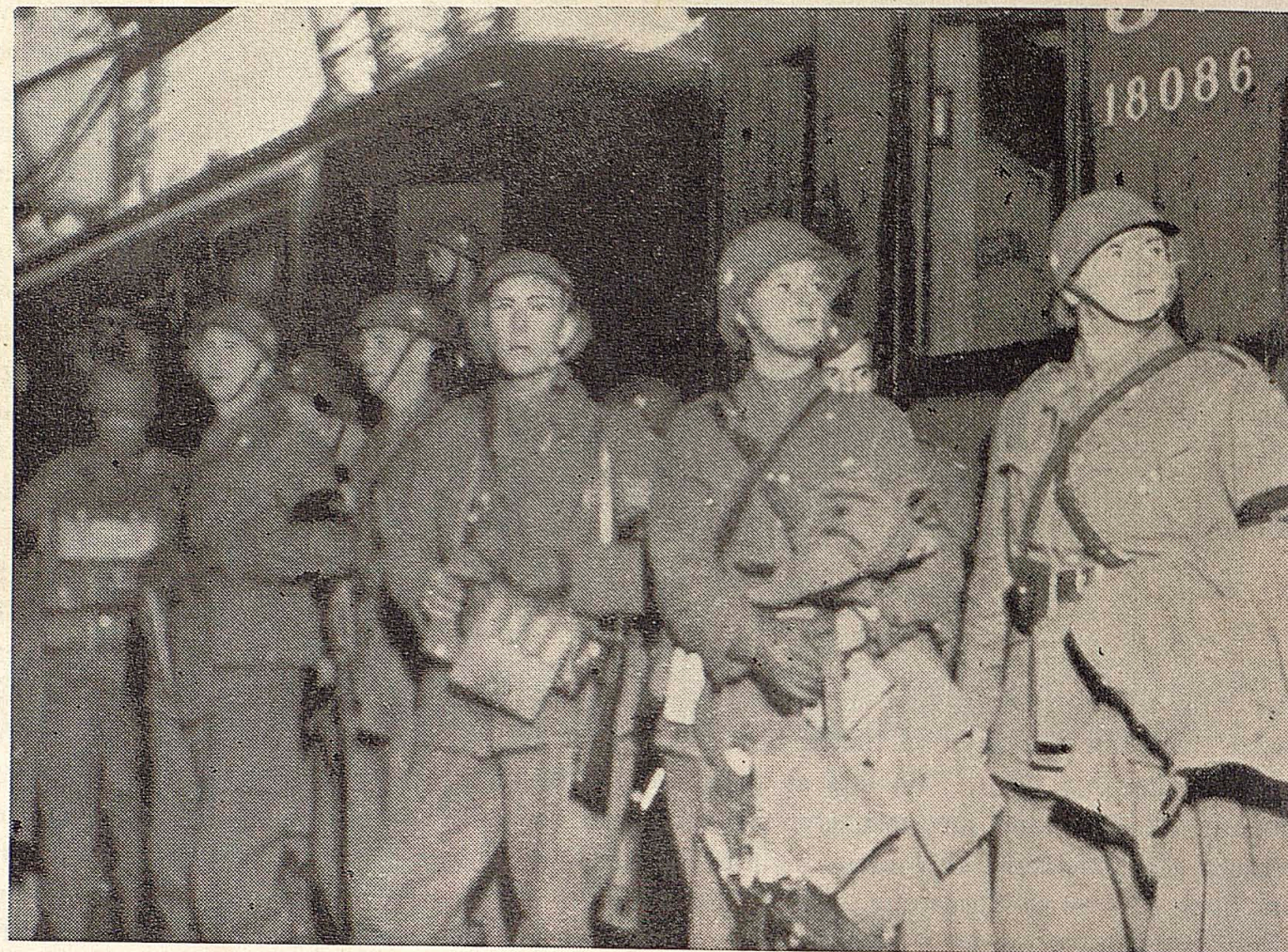
Det kom til skuddveksling i soveværelset til de to karene. Den ene av dem ble drept på stedet. Men før det skjedde hadde det lyktes ham å skyte den ene av tyskerne. Også en annen tysker ble skutt. Den ene av disse var sjefen for sikkerhetspolitiet i Bergen. I første omgang ble 11 mann arrestert. Den 27. april kom Terboven sammen med Rediess og andre offiserer. De arresterte alle menn mellom 16 og 60 år. 3 hus ble sprengt i luften og 60 mann tatt med til byen. Neste dag, torsdag 28. april ble de resterende 400 mennesker, kvinner, barn og oldinger samlet i et sjøhus. I et døgn var de der, mens tyskerne fraktet bort alt løsøre som de mente å ha bruk for, båter, nøter og andre redskaper. Og så skjedde det som ingen av dem noen sinne vil glemme: Hus for hus ble antent, ikke noe ble spart, alt som kunne brennes gikk opp i luer. Og de skorsteiner og grunnmurer som stod igjen ble systematisk sprengt. I mer enn 14 dager holdt tyskerne på med dette arbeidet. Hver dag så en fra nabobygdene svære røykmasser over Televåg og en hørte drønnene etter spengningene. Under et besøk i Televåg etter kapitulasjonen kunne en konstatere hvor grundig tyskerne var gått til verks. Der var ikke stein tilbake på stein. I alt brentes eller sprengtes 71 våningshus og med stort og smått, sjøhus og naust uthus og andre mindre hus ble 334 hus ødelagt. 470 mennesker ble sendt i fangenskap. Av 72 menn døde 32 i Tyskland. Fartøyene ble enten brent eller ført bort. Det var ni dekkede motorfartøyer, 20 åpne motorbåter og 150 notbåter og robåter.

De hjemvendte Televågsfolks tillitsmann, Thomas Midtvedt jr. takker dr. med. Birkhaug (til venstre) for all god hjelp.

En av de verste – om ikke den styggeste – av tyskeres mange misgjerninger i Norge, var utslettelsen av fiskeværet Televåg utenfor Bergen. Det var en statspolitibetjent Bjørgan som var angiver i dette tilfelle. Under et besøk derute i den lille bygden ut mot det åpne havet spurte han om noen kunne hjelpe ham med å komme over til England. Han fikk på denne måte vite at det i et hus bodde to ungdommer som var kommet over fra England i et spesielt oppdrag. Neste morgen, søndag 24. april kom Gestapo utover

Polititroppene

Den ene mottakelsen avløste den annen i disse hektiske dagene i midten av mai. En kveld var det svære menneskemasser på benene fra sentrum og inn til jernbanestasjonen. En ventet de norske polititroppene som en hadde hørt så meget om. De var utdannet i Sverige og kom nå med biler og fullt militært utstyr. Det var Rikspolitets 7. kompani under ledelse av politiløytnant Strugstad.

Utenfor jernbanestasjonen var plassen svart av mennesker. Her hilste politimester Skau karene velkommen til byen. «Norske politisoldater», sa han, «og jeg vil tilføye – kjære landsmenn. Som distriktsjef for rikspolitiet i Bergen er det meg en glede å få ønske dere hjertelig velkommen hjem til Norge og til Bergen i denne for hele vårt land så eventyrlige uke». Så kom en deputasjon fra «Fredsrussen 1945» og leverte løytnant Strugstad en vakker blomsterbukett. Og deretter presenterte sjefen for hjemmestyrkene, Bj. Sæverud kompaniet for oberstløytnant Chew, som også i en kort tale ønsket politistyrkene velkommen til arbeide her. «Ja vi elsker» lød over plassen, og i sluttet tropp bar det avgårde gjennom folketette gater til forlegningsplassen.

Bergensere i politikompaniet, fra venstre: Johan Nüsche Meyer, Endre Endresen, Odd Jacobsen og Harald Osland.

ADVARSEL!

Fra i morgen tidlig av vil det bli foretatt sprengning av landminer i områdene Blåmannen, Rundemannen og Ravneberget. Inntil nærmere kunngjøring blir disse områder avsperrret for all trafikk.

Bergen, den 15. mai 1945.

Politimesteren i Bergen.

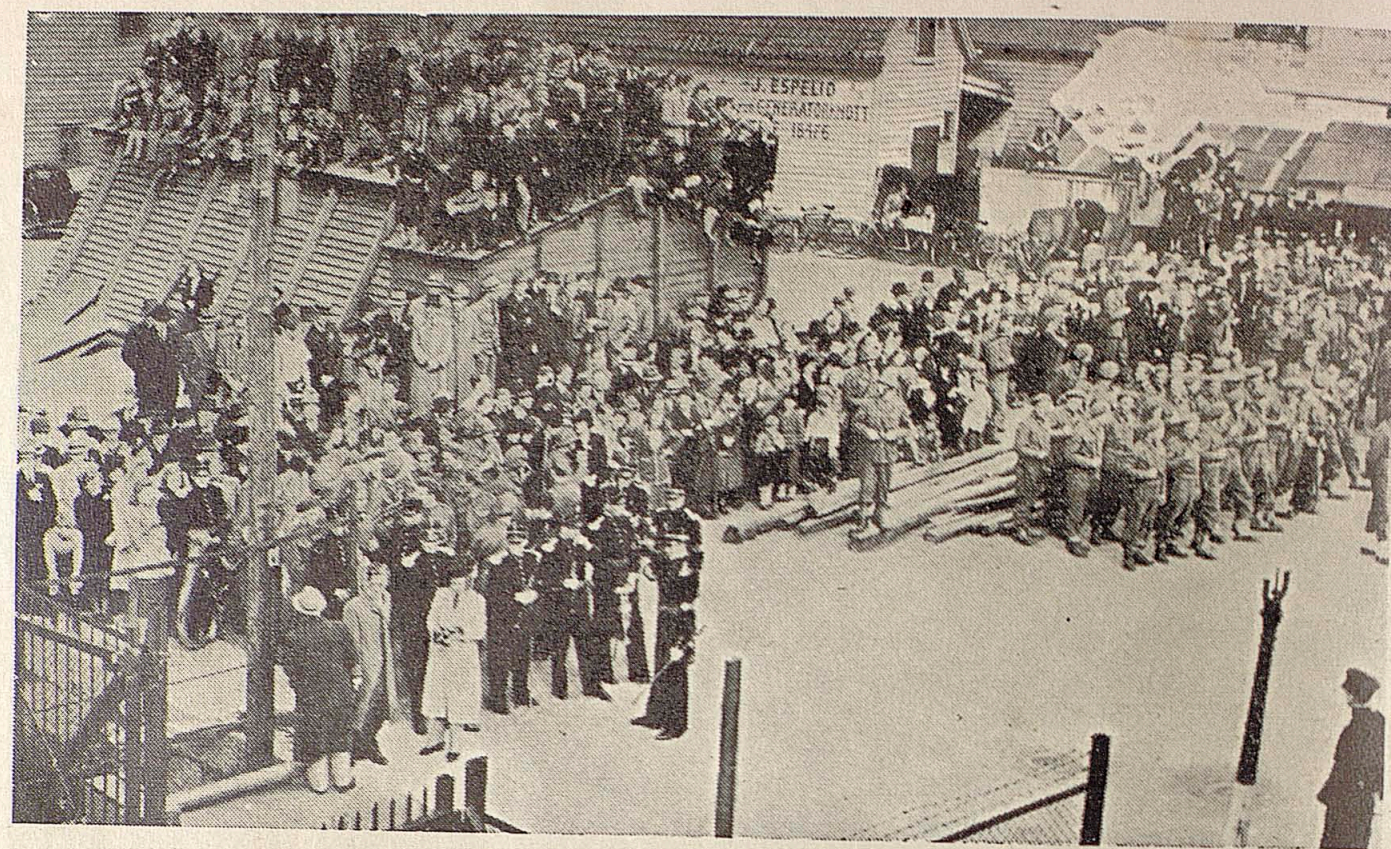
Advarsel til befolkningen.

Det rettes en inntrengende henstilling til befolkningen om ikke å nærme seg tyske minefelter. Det samme gjelder tyske anlegg, støttepunkter og forlegninger. Berøring av hvilken som helst gjenstand, åpning av dører, vinduer eller liknende kan utløse eksplosjoner.

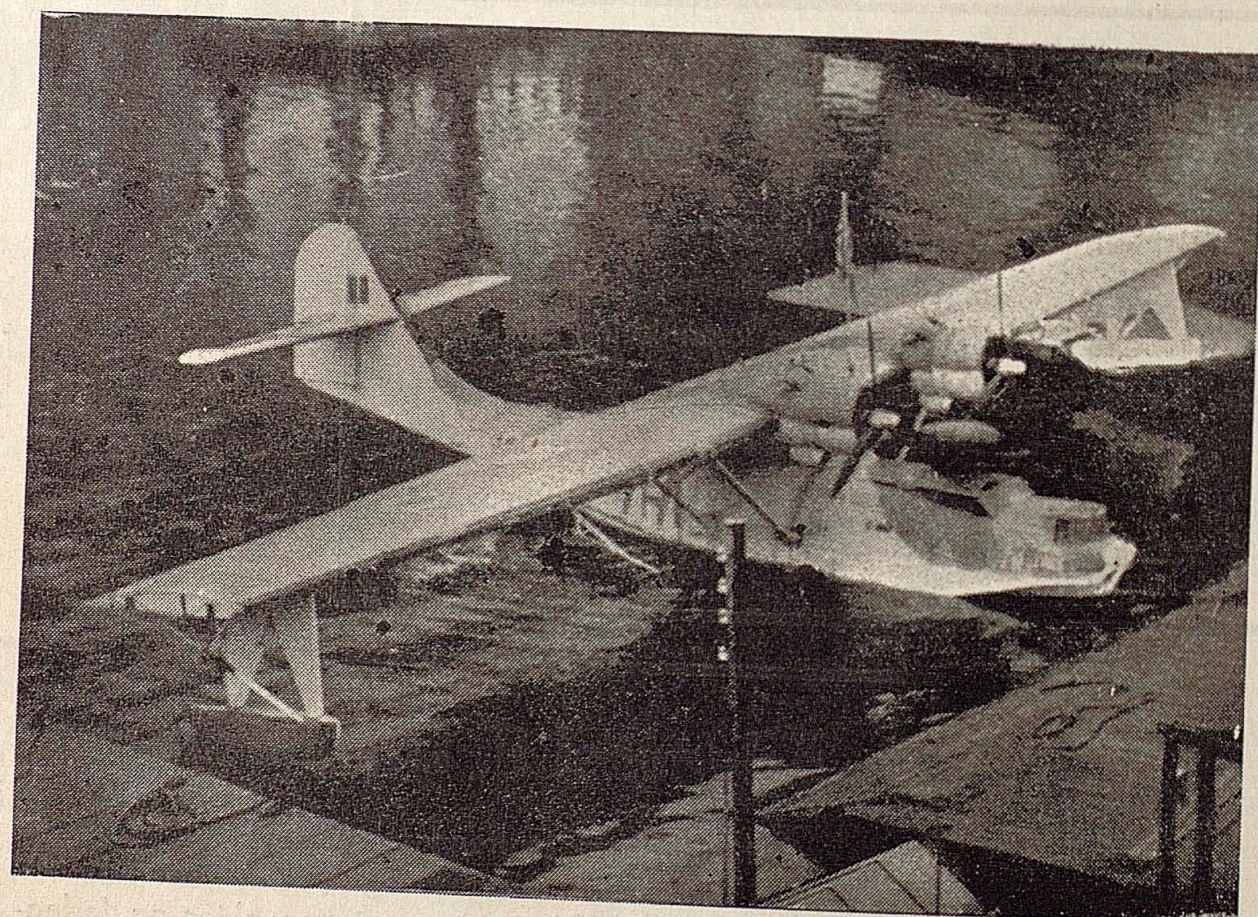
Det vil enno gå noen tid før minene kan fjernes.

BERGENS POLITIKAMMER
Reidar Skau.

Politistyrkene var kjærekomne hjelpere for det stedlige politi og hjemmestyrkene. Kunngjøringer som disse forteller litt om det som foregikk i disse dagene.

Divisjonsmusikken, polititroppene, hjemmestyrkene og publikum venter på Sandvikstorget på sjefen for landstyrkene, oberst Sandvik.

Det første norske fly med 9 manns norsk besetning kom til flyvehavnen 11. mai. Kapteinen på flyet var Tor Vik, Bergen, kvartermester og telegrafist var Knut Svendsen, Bergen, navigatør og fenrik Frank Moberg, Bergen, skytter og kvartermester Magnus Dyngeland, Fana, radiotelegrafist og skytter Leif Larsen, Fjell og flymaskinist Age Rasmussen, Odda. Med flyet fulgte Bjørn Wests mann i London kaptein-løytnant Martens-Meyer. Flygerne fikk en hjertelig velkomsthilsen da de kjørte inn til byen.

Fra venstre: kaptein Risnes, oberst Sandvik og bak ham kaptein-løytnant Martens-Meyer, oberstløytnant Chew. Oberst Sandvik holdt en kort tale til de fremmøtte troppestyrker og den store menneskemasse på Sandvikstorget. «Ja, vi elsker» og «Kongesangen» ble sunget hurraene runget og jubelen var stor.

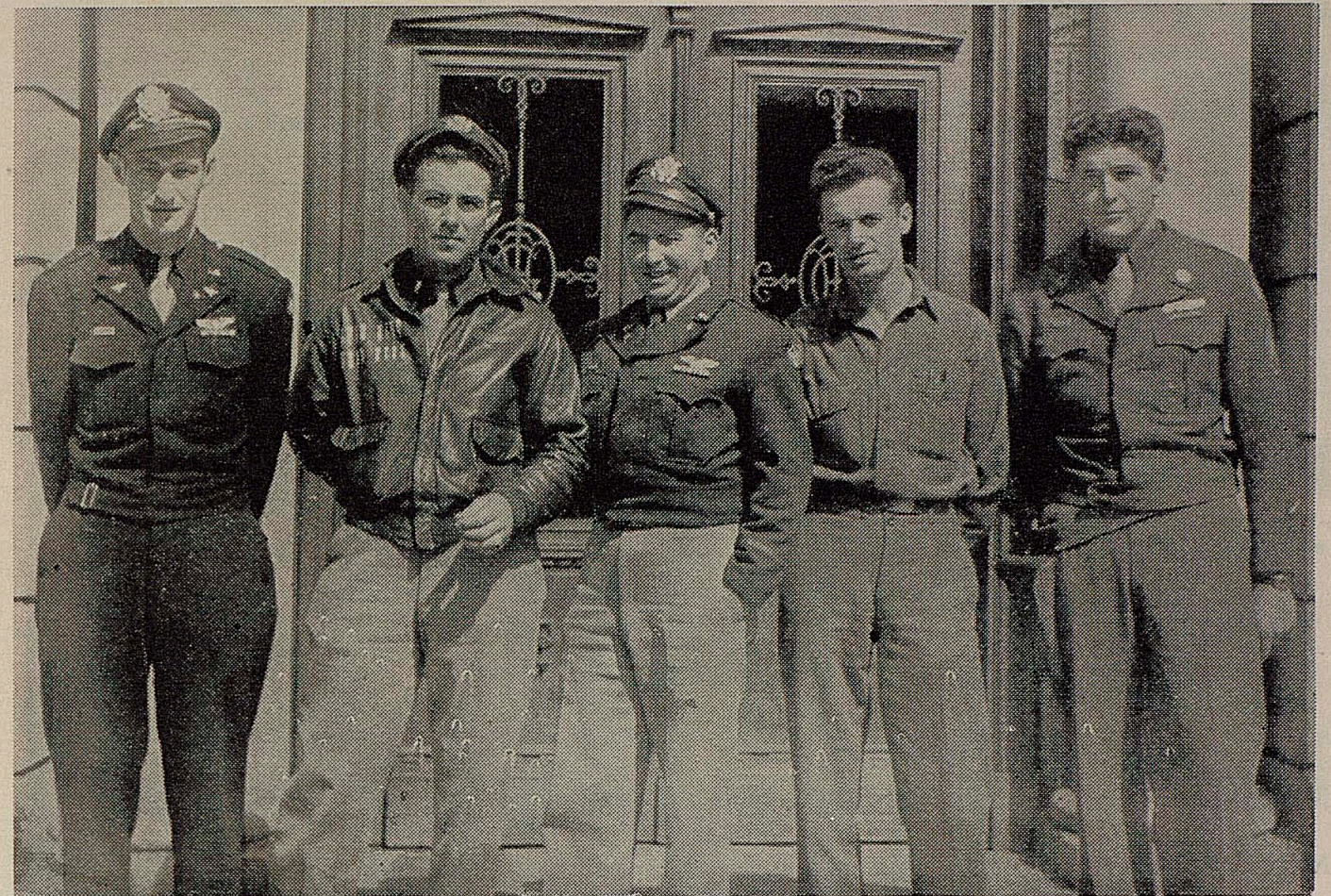

Oberst Sandvik hilser på musikk-løytnant Grimstad. Det var første gang en så divisjonsmusikken i de gamle gallauniformene. De ble møtt med begeistring da de marsjerte inn på plassen.

Norske flygere i flygehavnen i Sandviken

Her ser vi bergenser løytnant *Bjørn Ullebust* som førte den 4 motors Sunderland flybåten som brakte oberst Sandvik til byen. Nedenfor ser vi løytnant Ullebust blant en del av flyets besetning. Helt til høyre navigatøren, som også er bergenser, løytnant *Alf Leikvoll*.

De første amerikanske flygere utenfor Grand Hotel Terminus.

Den første amerikanske offiseren, kaptein William S. Fitzer kom til Bergen 17. mai om kvelden. Han skulle lede det såkalte «Civil Affairs» departement for Vestlandsavsnittet.

Med driftsstyrer Sognæs i spissen som fanebærer for «gamlekarene» står Dreggens Buekorps oppstilt foran Mariakirken, den 13. mai, korpsets stiftelsesdag. Sandvikens ungdomskorps spilte feiende marsjer, Dreggemarsjen savnet en selvsagt ikke. Carl Schnitler talte for dagen. Byens guttekorps måtte som andre ungdomsbevegelser, bl. a. speiderne innstille sin virksomhet i 1940. Straks freden var en kjensgjerning ble guttene innkalt, og 17. mai marsjerte de i taktfaste og tette rekker.

«August Gran, Klaus Hanssen, Chistian Joachim Mohn stiftet Dreggens Buekorps 13. mai 1856. Enighet gjør sterk», står det på denne kopperplaten på huset, Kroken 5. Det er årets sjef, Knut Solberg som her fester en vakker blomsterbukett i Dreggens farger over minneplaten. Dreggens Buekorps som er byens eldste er altså 90 år i 1946.

Parade for fanen

Gamlekarenes fanebærer hadde ikke glemt kunsten.

Fungerende fanebærer Odd Magnus Lien kunne sine saker.

Kaptein-løytnant Alf Martens-Meyer

Kaptein Harald Risnes

I oktober 1944 kom 2 mann fra England til Masfjorden for å etablere «kontakt» med folk i bygden. Da det var gjort kom ytterligere 5 mann. Natt til 20. oktober brakte disse 7 mann 3000 kg. mat, radiosaker, våpen, ammunisjon og klær opp på fjellet. Alle var i full uniform og optrådte offisielt hele tiden som norske soldater. Dette var grunnstammen som en senere bygget på da feltorganisasjonen «Bjørn West» ble en kjensgjerning. Tilsatt var det vel 250 mann som lå inne på fjellet mellom Masfjord og Sogn. Kaptein Risnes ledet de militære operasjoner mot henved 800 angripende tyskere. I London satt kaptein-løytnant Martens-Meyer og sørget for at forsyningene kom fram.

En bergensdame, frk. Aslaug Bjordal, som hadde sittet i 7-8 måneder i konsentrasjonsleiren på Espeland, blev 5. april 1945 viet av feltpresten Hedegaard Jacobsen til kaptein Risnes i Stordalen fjellstova. Etter tilbakekomsten til Bergen fikk Bjørn West delta i det annet krigsbryllup. Det var da avdelingens læge løytnant Eilert Eilertsen giftet seg med frk. Aggi Od fjell. Her ser vi brudeparet passere æresvakten fra Bjørn West som hadde tatt oppstilling utenfor Storetveit kirke.

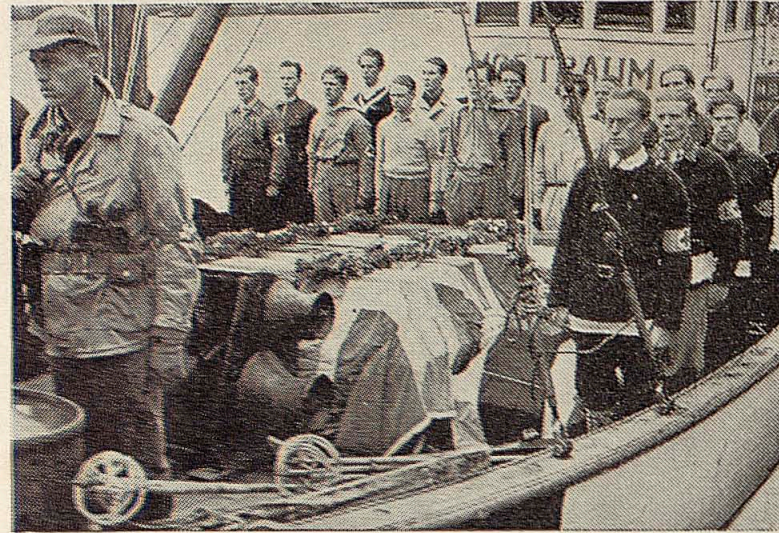
Fra venstre til høyre: 1) telegrafisten fenrik Synnes, også kalt «Gnisten» — 2) den landskjente skiløperen, treningsoffiser og skiinstruktør, fenrik Tvinnereim — 3) lægen, løytnant Eilert Eilertsen, også kalt «Skjeggen» — 4) sjefen, kaptein Harald Risnes — 5) kaptein-løytnant Alf Martens Meyer (i marineuniform) — 6) nestkommanderende, løytnant Fredrik Kayser — 7) adjutant, fenrik Espelid — 8) treningsoffiserene, fenrik Fjell og 9) fenrik Trønnes.

«Gnisten», fenrik Synnes, som sammen med løytnant Kayser kom fra England og gikk i land 14. oktober 1944 på Hosteland i Masfjorden.

Han opprettet straks kontakten med Martens-Meyer i London. Og 6 dager etter kunne nye 5 mann slutte seg til de 2, «kontaktene» hjemme var da også i orden. Blant de mange eksempler på betydningen av denne radioforbindelsen nevner karene selv dette: Sent en vinterettermiddag kom det melding om et blindtarmstilfelde 4 timers vei på ski fra hovedkvarteret. Læge hadde en, men ikke bedøvelsesmidler. Kl. 2 natt kom flyet med dem! —

Da de falnes bårer kom til Bergen

Kistene og æresvakten ombord i «Mostraum».

Tusener hadde samlet seg i de gater sørgetoget kjørte gjennom. En vakker hyldest bragte Haukelands-søstrene som stod oppstilt i to lange rekker foran porten på sykehuset, hvor sørgetoget passerte mellom rekkene.

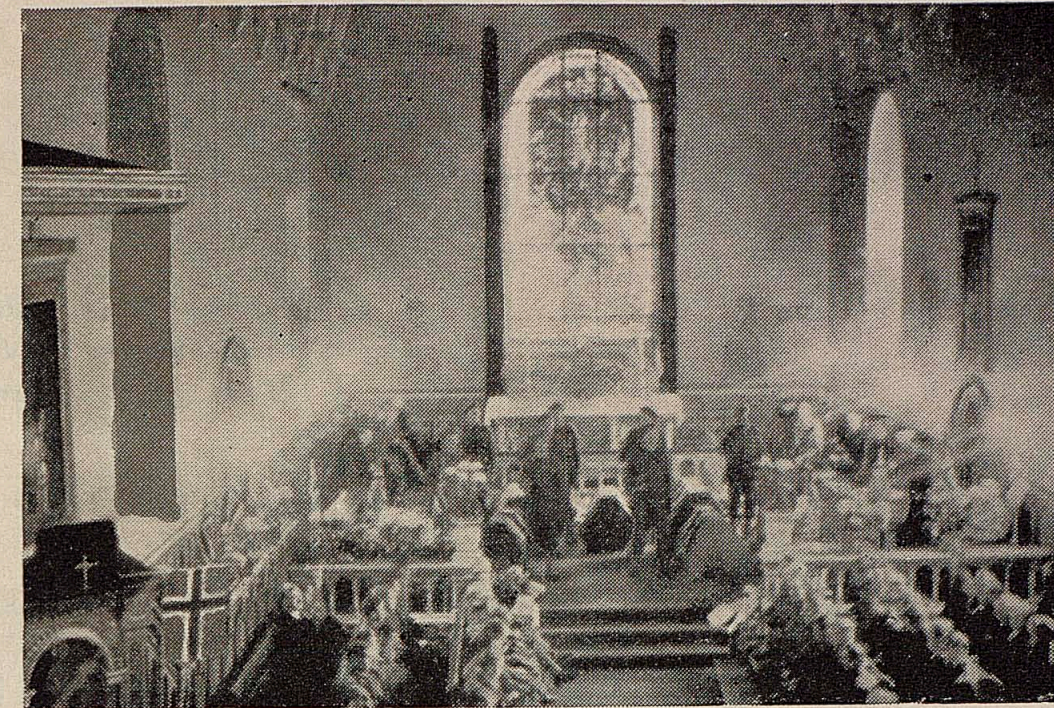

Bårene kjøres til Fridalen skole.

Soldatkameratene i Bjørn West bar bårene.

Odd Narve Tindelands bære ble om kvelden bragt til Korskirken for neste morgen å føres ombord i Haugesunds-båten.

Fra sørgehøytideligheten i Korskirken.

Seks nordmenn falt i Matrefjellene.

Disse våre trofaste kamerater falt i Matrefjellene i kampen for Norges frihet:

Henning Wernøe, Minde, født 31. juli 1909, falt 28. april 1945.
Arne Lampe, Steinsvik, Fana, født 30. mars 1919, falt 28. april 1945.

Jakob Aasheim, Hosanger, født 13. des. 1918, falt 29. april 1945.
Odd Narve Tindeland, Haugesund, født 25. aug. 1925, falt 29. april 1945.

Johan Hansen Gaillard, Hosanger, falt 29. april 1945.
Arnold Mathiesen, fenrik, Kongsvinger, falt 28. april 1945.

Gud signe deres minne.

Roal Hedegaard Jacobsen,
feltprest.

Harald Risnes,
sjef.

MINNEORD

Norge kalte. Du kom. Fedrelandet satte deg til våpen. Du sto tro og sterk til du falt for en overfallig fiende. Trofast kjempet du for Norges frihet til døden hentet deg. Større ting kan ikke sies om Norges sønner! Derfor vil jeg sende dere, mine seks soldaterbrødre, den siste takk. En takk for glade og sorgløse dager når solen gyllet alle fjell. Når vi sto på toppene og lengtet mot fjellene rundt byen vår. Takk for lyse smil når våre glade sanger runget under lave loft i sel og kok. Takk for mot og pågangsgnist når sekk og tunge byrder knuget. — Og takk for alvor i de trange sel når Herrens ord ble lest og sunget. Måtte ditt offer for alle tider mane oss til kamp for land og folk i krig og fred. Gud signe minnet om våre kjære kamerater i Bjørn West. Gud gi deres kjære som sørger, kraft i denne tunge tid. Gud bevare kongen og fedrelandet.

Roal Hedegaard Jacobsen
feltprest.

Da flåten kom . . .

*Det står en ren tordenskjoldsk glans
over norske fartøyers krigsbedrifter.
(Komm. admiral Corneliussen.)*

Og så endelig kom den, flåten som bergenserne hadde gått og ventet på en hel uke — for ikke å si i 5 år. —

Men det var som admiral Diesen sa på denne minneverdige dag: Har dere ventet på oss — ja, så sannelig har ikke vi lengtet etter dere!

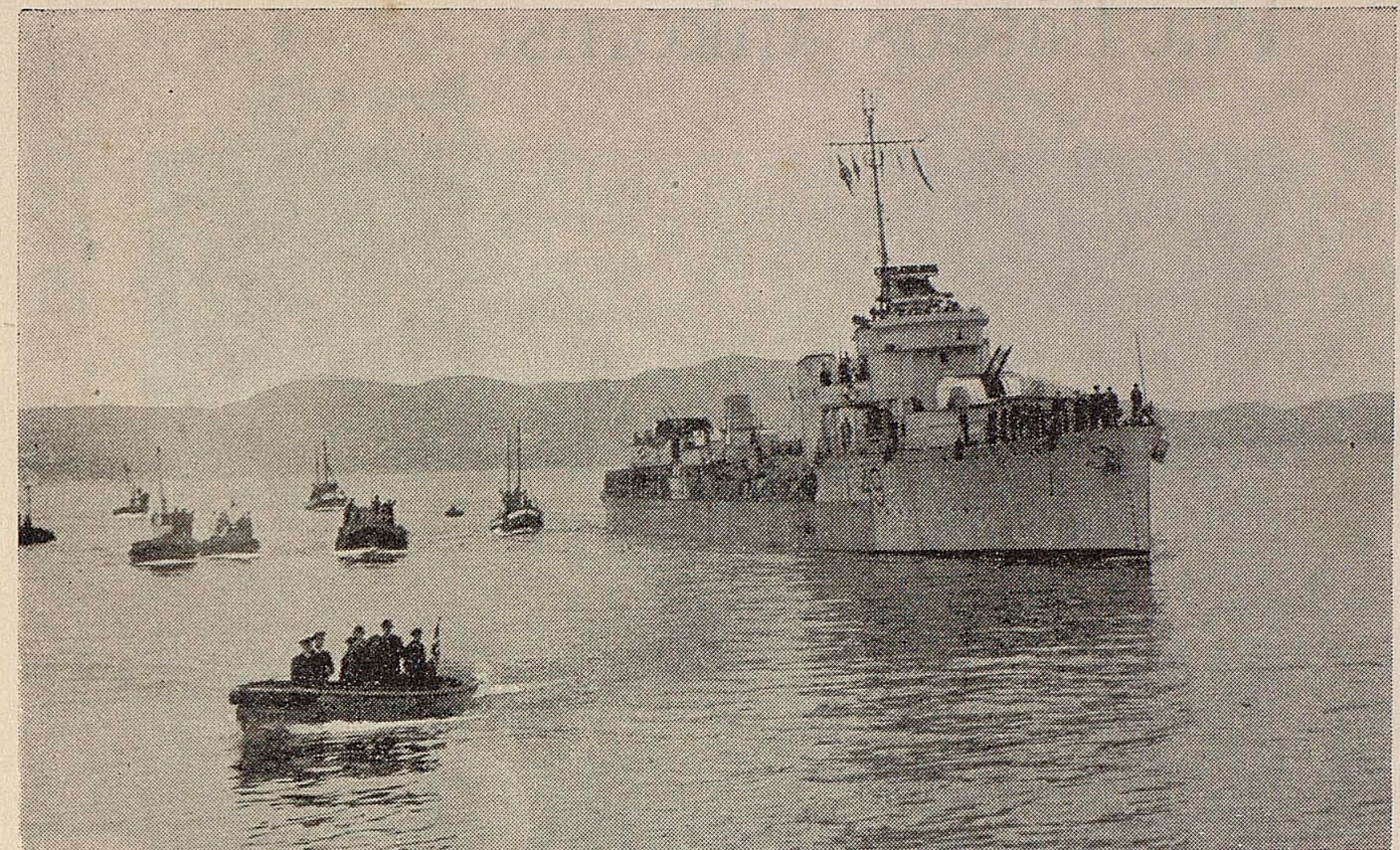
Det spredtes som en løpeild over byen om morgenen den 15. mai: De er i leden, snart runder de Kvarven, disse staute sjøfolkene som hele byen så gjerne ville hylde.

Derfor gikk en mann av huse, kontorer og forretninger ga sine folk fri såvidt det var mulig og folkene fra arbeidsplassene, husmødrene hjemmefra og barna — selvfølgelig — med flagg og strålende smil; alle strømmet de utover Bryggen hvor det hang flagg ved flagg fra hver gavl. Utover festningskaiaen bar det, det var snart ufremkommelig, så yrende fullt av mennesker var der over alt. Flaggene fløy til topps over hele byen, båtene på Vågen lå der flaggsmykket fra dekk til mastetopp. Og fartøyer av alle slag ble fylt av feststemte mennesker som forlangte, at skipperen skulle reise ut og ta i mot flåten. — Trær og vareskur-tak, murene foran de sørgelig krigsherjete rester av Håkonshallen og Rosenkrantzårnet, bryggene og skip ved kai, over alt var det en vrimmel av mennesker. Titusener kranset Vågen denne morgenen. Å se inn over disse menneskemassene var som å se på et tettbesatt fugleberg, var det en som sa.

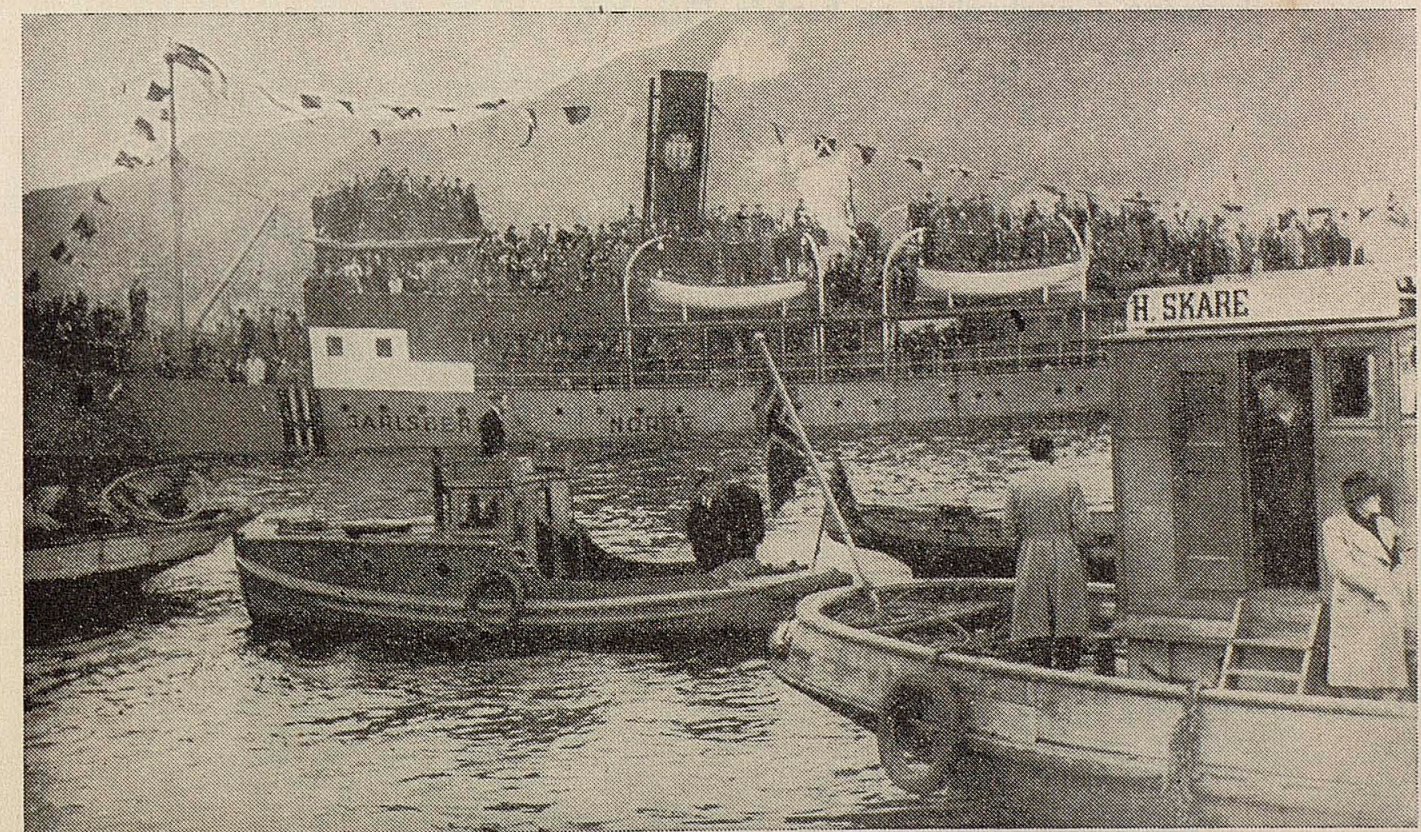
Ingen skulle tro at byen en knapp time før hadde vært preget av hverdagen, uten flaggpyrd og uten noen menneskemasser utover den vanlige morgentravelheten i gater og på brygger. Så stor var forvandlingen at en britisk informasjonsoffiser, major Seddon, som siden invasjonen ifjor hadde sett litt av hvert i andre land, forundret utbrøt: Er dette improvisert? Da skulle jeg ha lyst til å se hva mere bergenserne kan gjøre når en mottakelse er planlagt. —

Og sjøfolkene kom, de så og de vandt — alles hjerter. De ble møtt med entusiasme og begeistring, og det rådet en 17-maistemning som ikke kan beskrives, den måtte oppleves. Admiral Diesen som denne dagen kom for å overta marinekommandoen på Vestlandet fant vakre og rammende ord for sine og andres følelser:

Da vi seilte inn over leden i dag så vi rødmende flagg fra hvert nes. Vi så de gledestrålende menneskene som hilste oss over alt, fra de små husene derute, til båtene innover på Byfjorden. Og så denne flaggsmykkete byen, dette festlige livet på Vågen. Jo vi følte en stille glede over atter å være i landet, og over å kunne sette foten på norsk jord. Men da jeg kjørte inn i byen gjennom disse jublende menneskerekene, og ikke minst da vi ble hilst av alle de tusener av barn som viftet mot oss med flaggene sine, — ja da var det ikke langt fra tårene. Og slik følte vi det nok, både de som kom og vi som fikk overvære det. Denne umiddelbare og spontane hyldesten, og det hjertevarme preget over gjensynet, sa mere enn mange ord ville sagt i de taler som ikke ble holdt. —

Det første allierte krigsskip, den britiske destroyer «Woolston» stevner inn Byfjorden, i spissen for eskadren på 20 skip.

Slik så de ut de båtene som tok imot flåten. —

Fra flåtens ankomst

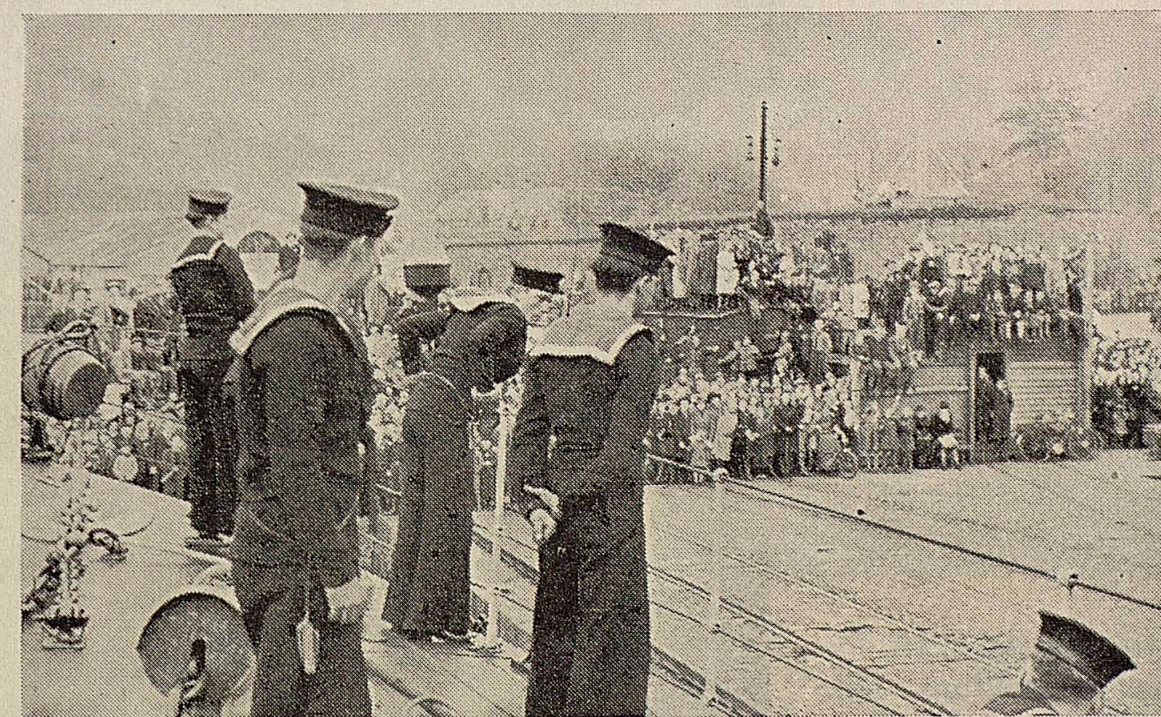
Fylkesmann Lindebrække og kaptein Fleischer.

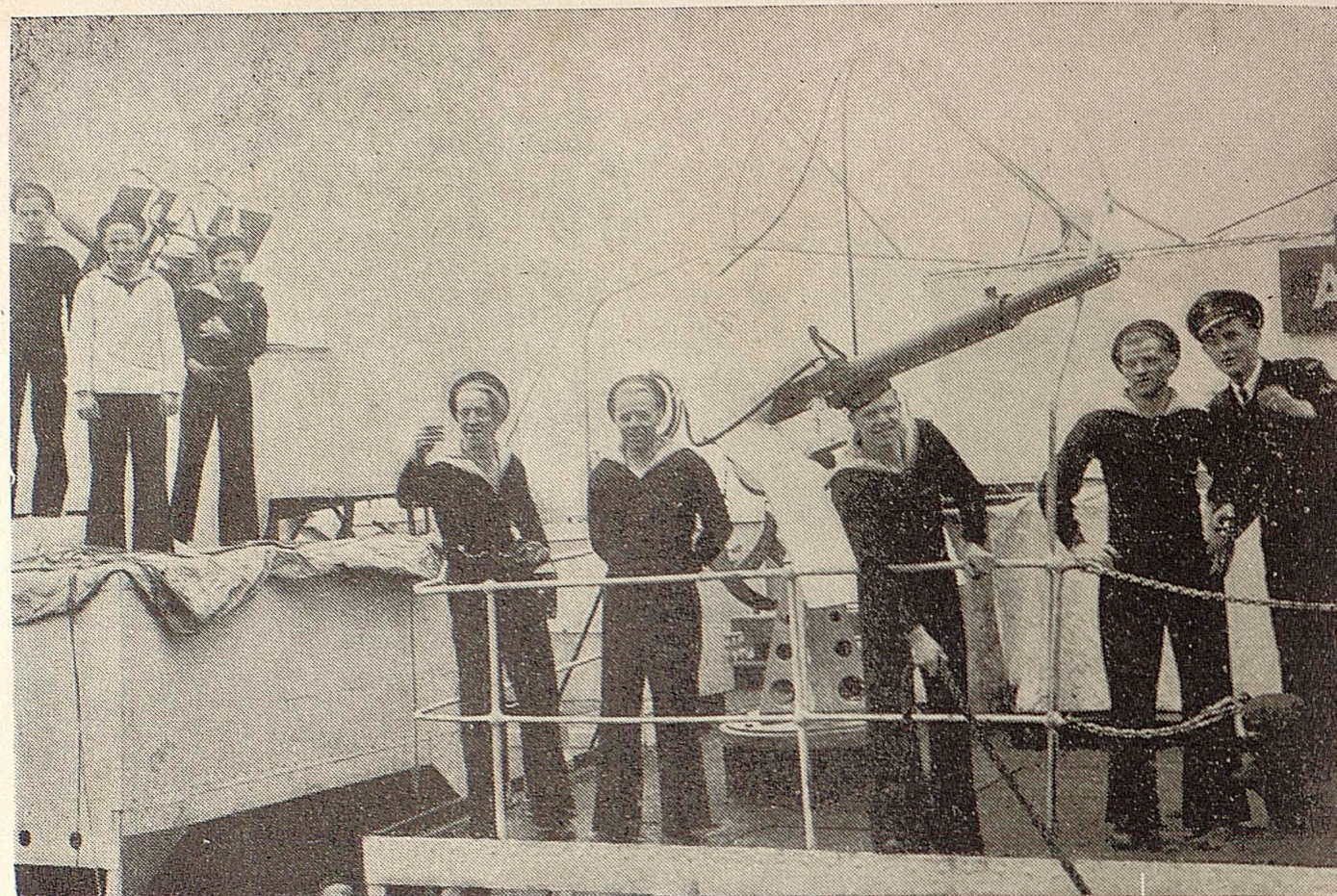
Fra kaien da det første skip la til.

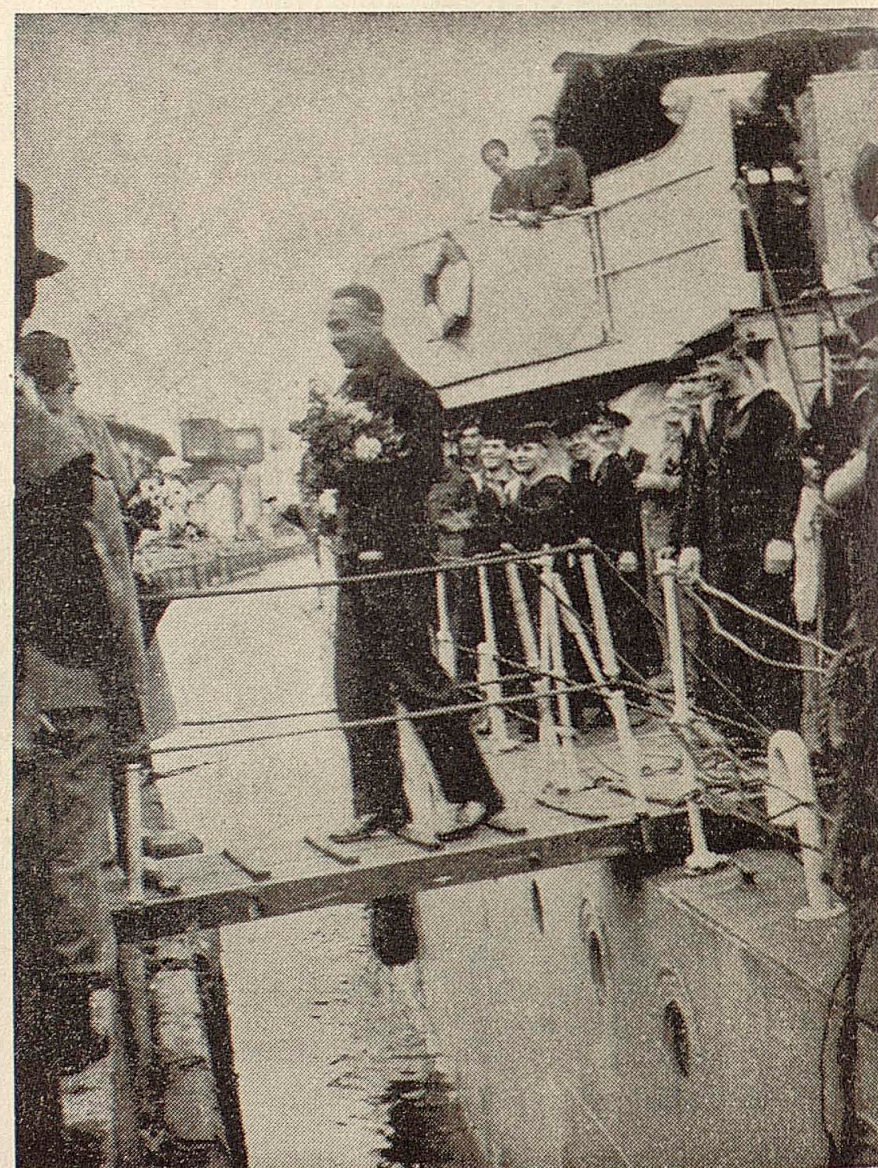
Destroyeren «Woolston» legger til kaien.

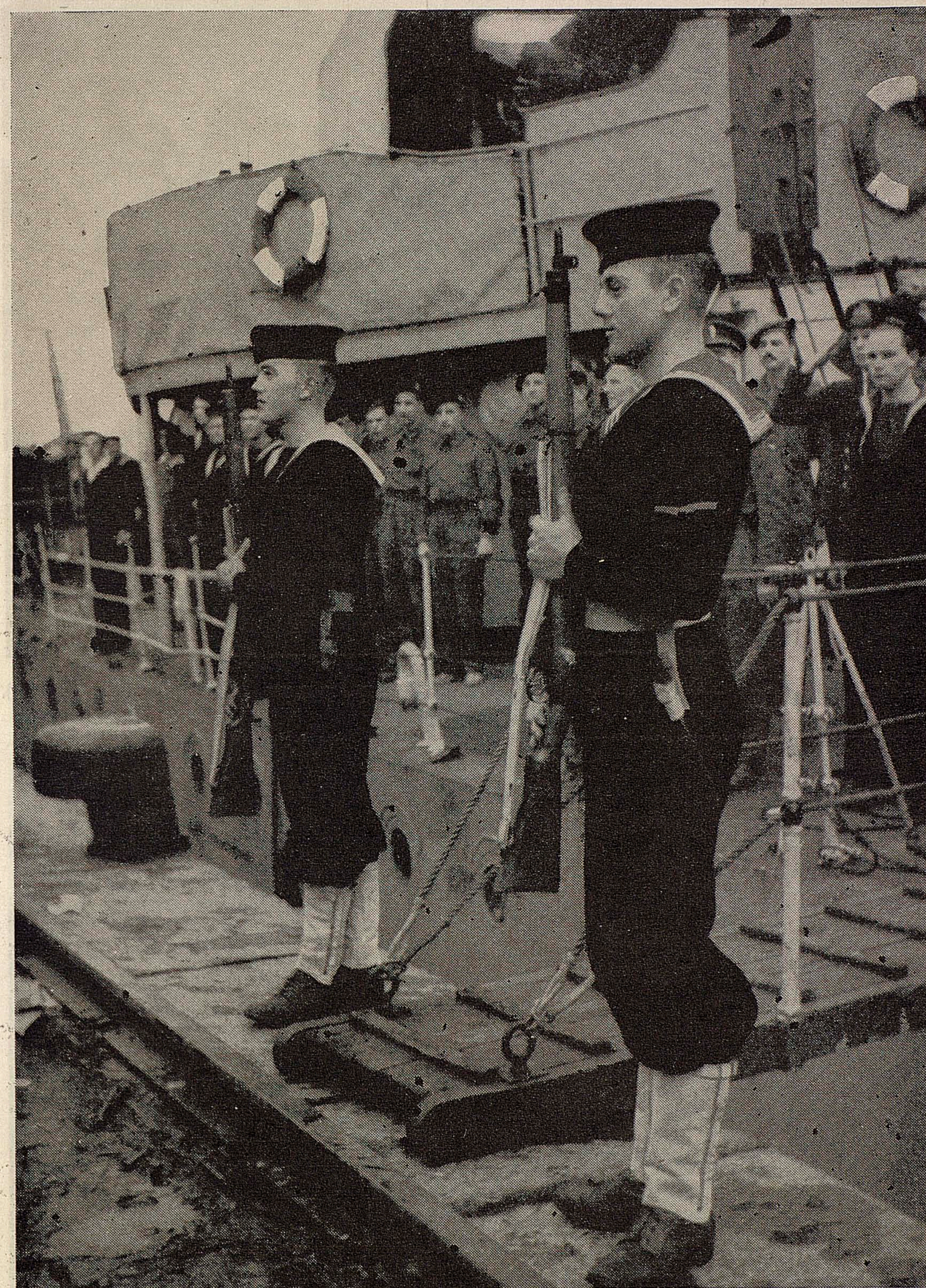
Fotografen som har bordet skibet på byfjorden tok dette bilde av folke-
mengden ved ankomsten.

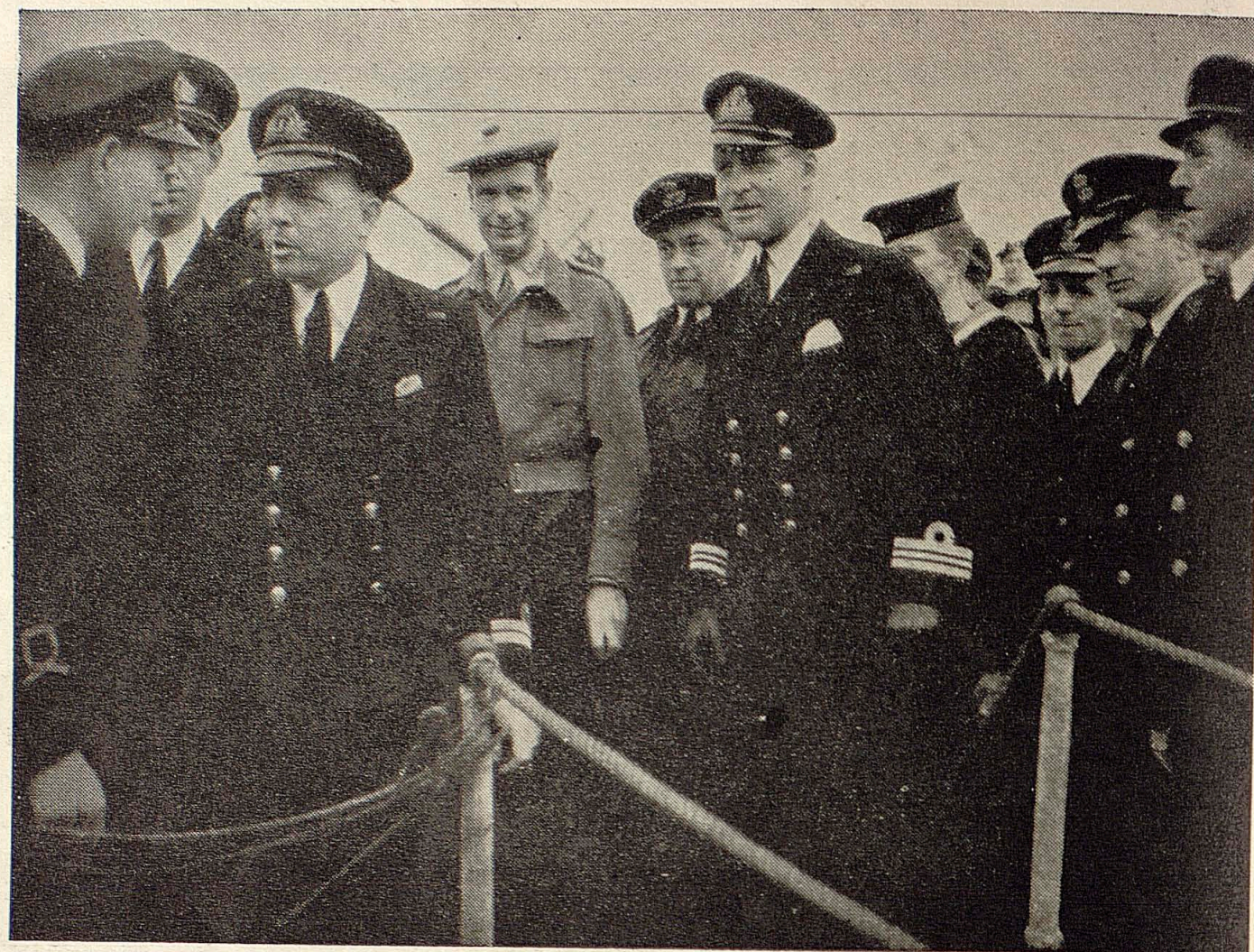
Norske gaster på korvetten «Acanthus», første norske krigsskip på Bergens havn på over 5 år. Korvetten som førtes av kaptein-løytnant Bruen har rekord i tallet på kryssninger under 3-års slaget om Atlanterhavet – og det uten å miste en eneste mann! Vi ser bergenser Ivar Berentsen hilser sine bysbarn. Da han like etter, som første norske sjøgutt kom på land, ble han under hurrarop og blomsterdryss båret på gullstol.

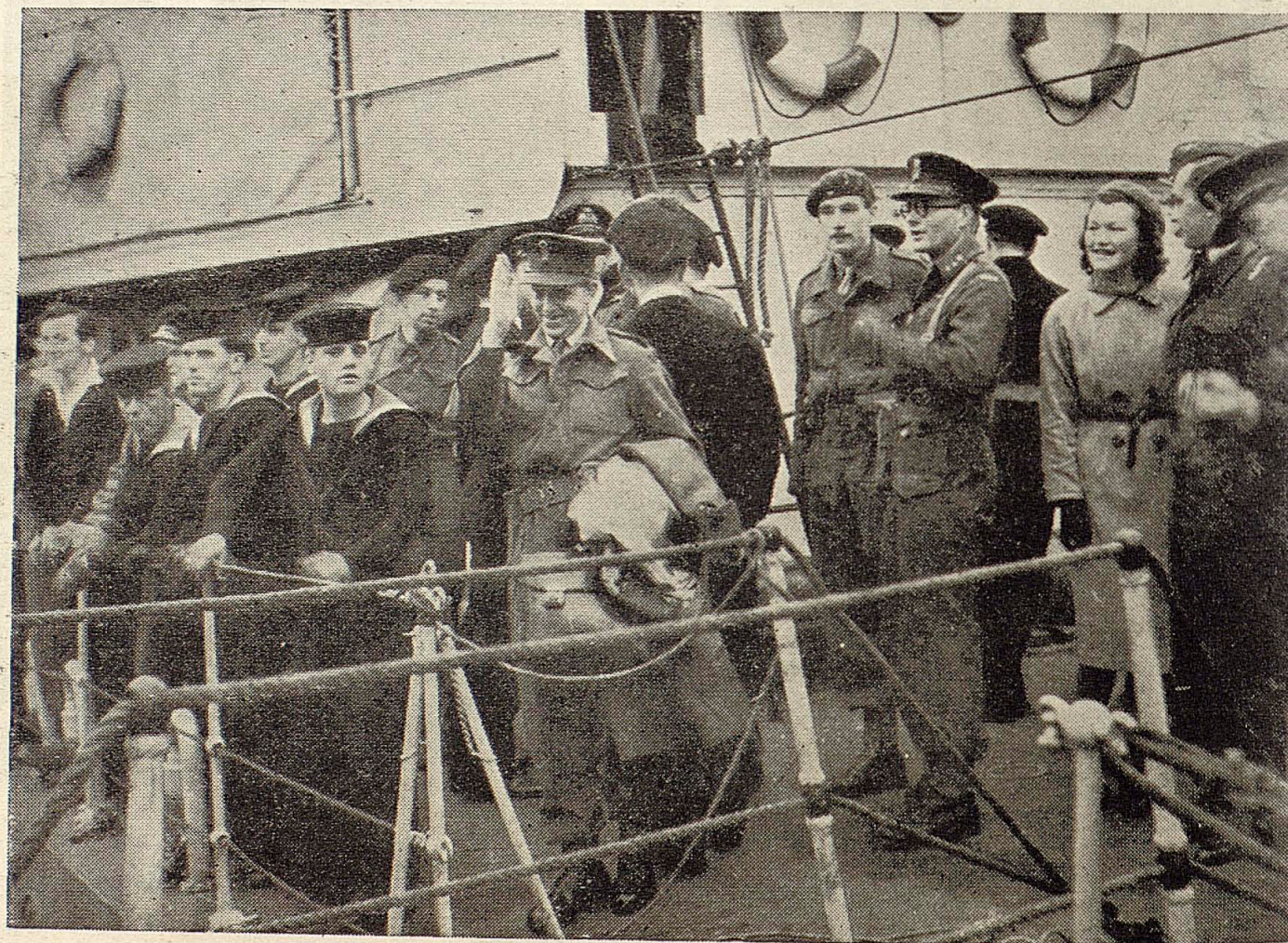
Kaptein-løitnant Cox, sjefen for destroyeren «Woolston» fikk blomster og velkomst-kyss på landgangen av 2 unge bergenserinner.

Honnør for «Ja, vi elsker.»

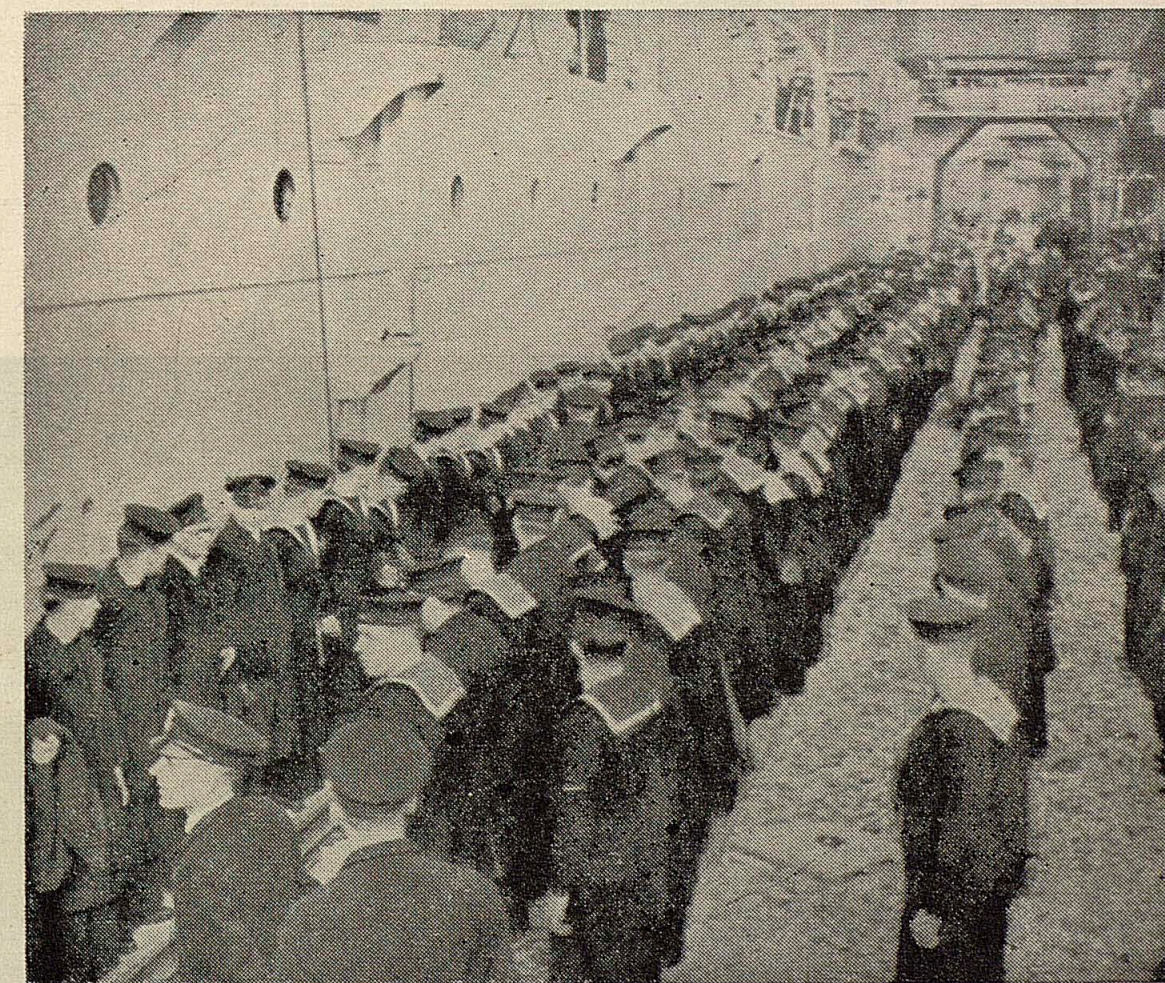
Kaptein-løytnant Cox, «Woolstons» sjef (i midten) og oberstløytnant Chew (til venstre for ham).

Major Aarra (i midten) hilser kjente på land. Til høyre for ham major Seddon og bergenserens kaptein Ole Reimers (med briller).

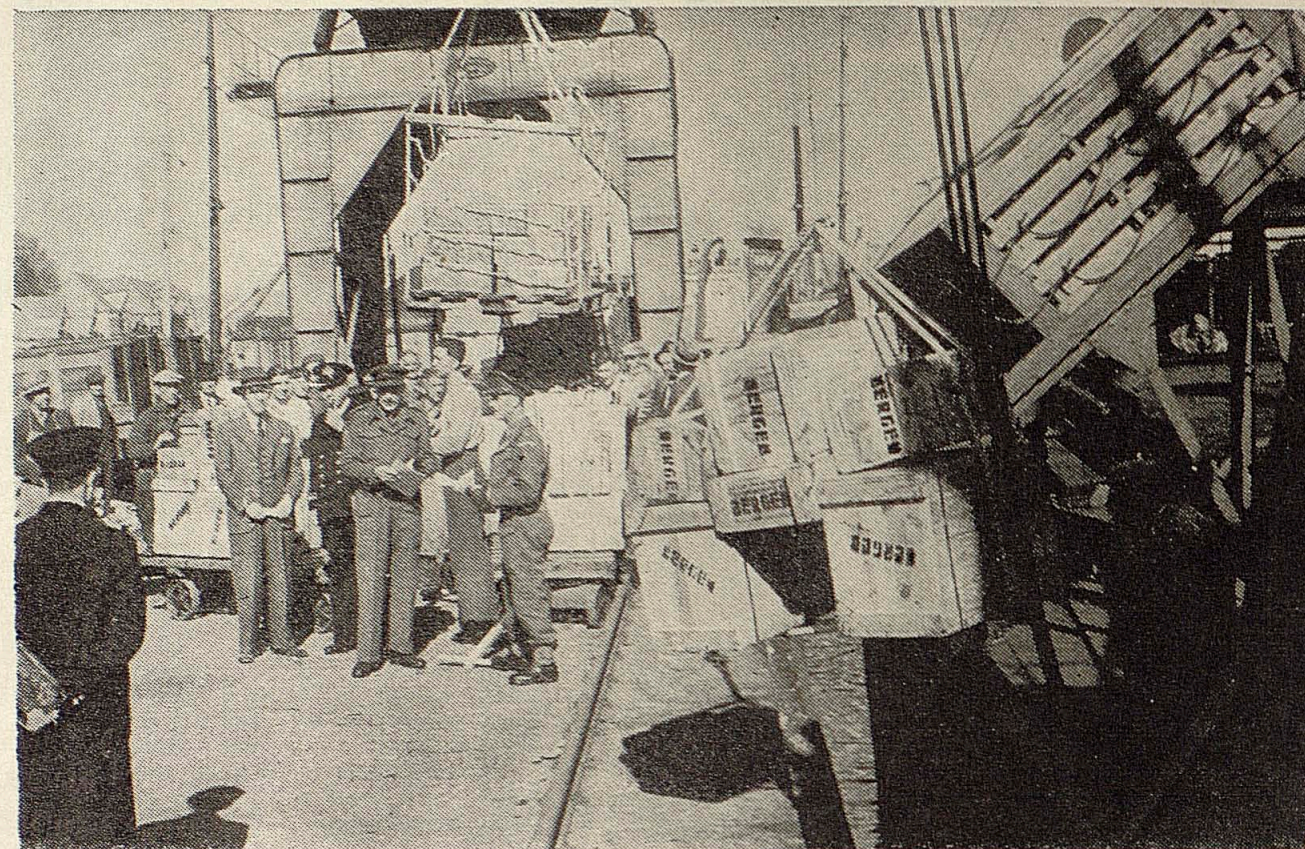

Kommandør-kaptein B. D. Nicholson R. N. V. R., øverstkommanderende for den allierte flåtekommissjonen i Bergen. Kommandør-kapteinen ble gift med en Haukelands-søster, frk. Else Marie Mossige under oppholdet her.

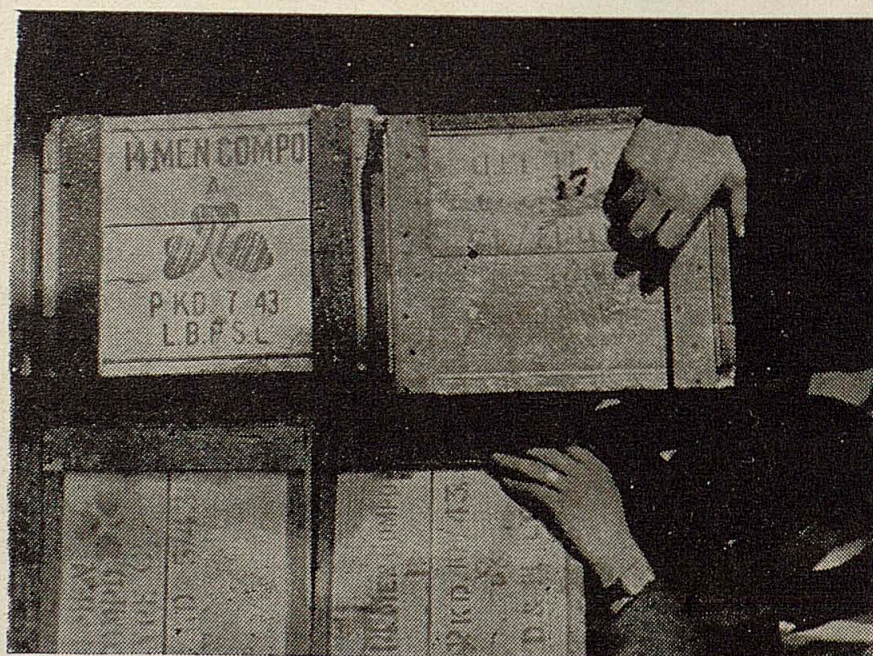

De britiske orlogsgaster stiller opp på Skoltegrundskaaien for å marsjere til takkegudstjenesten i Domkirken.

Maten kommer . . .

Det første forsyningsskipet vestfra var Nordenfjelskes «Atle Jarl». Det ble mottatt med stor glede, fordi det var det første lasteskipet på Bergens havn etter krigen, og fordi det hadde de ettertraktede matvarene ombord. Her ser vi skipet losse de første kolli på Tollbodkaien under kontroll av britiske offiserer og norske tollfolk, samt representanten for mottakerne.

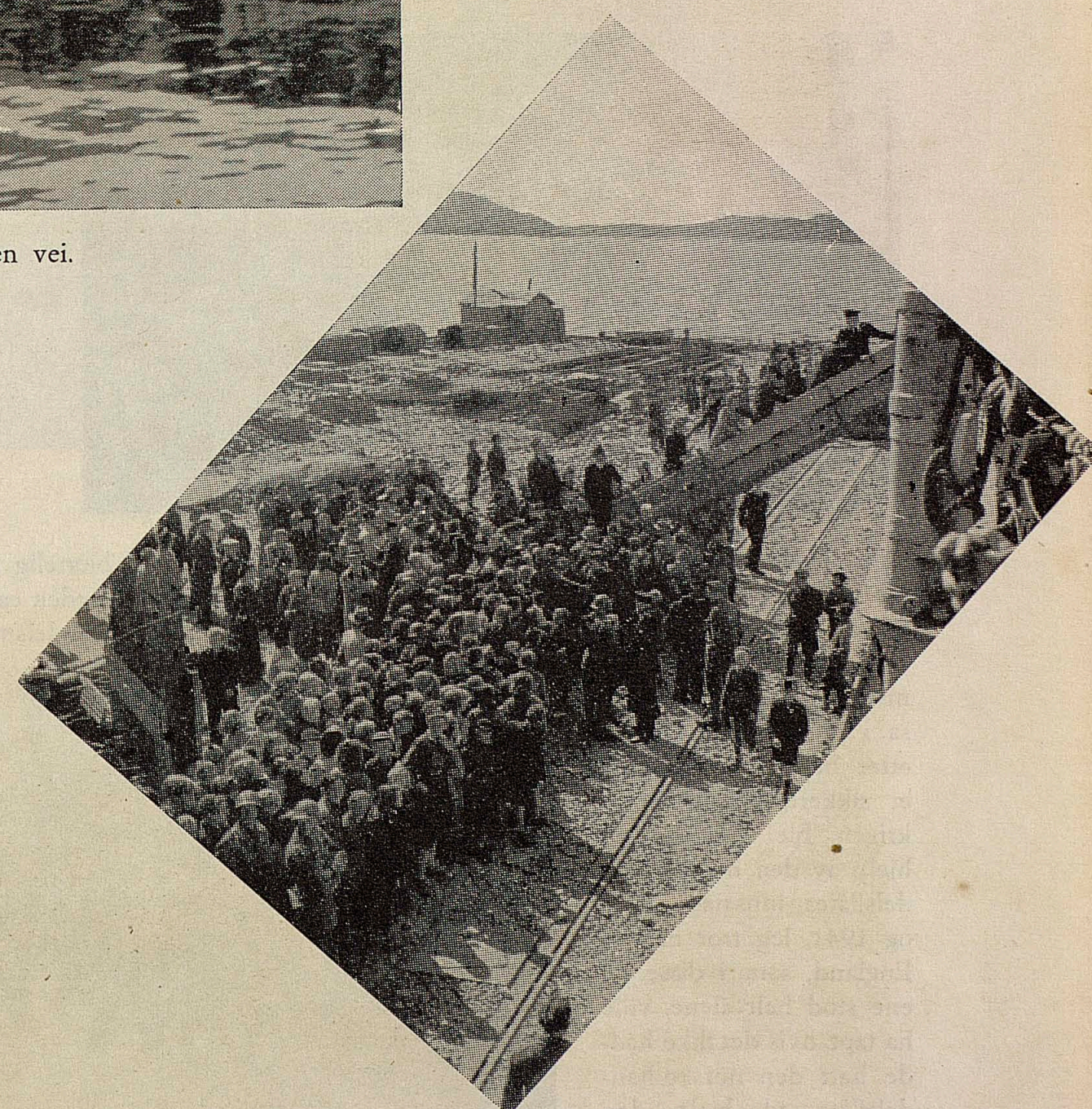

Over 1000 tonn skulle til Bergen og distriktene, og det var ikke så lite av kjærkomne og etterlengtede varer båten kom med. Hør bare: Hvete- mel, rugmel, sukker og fett, bl. a. smult, kjeks og kaffe, te og sjokolade.

Ungdommen valgte sin egen vei.

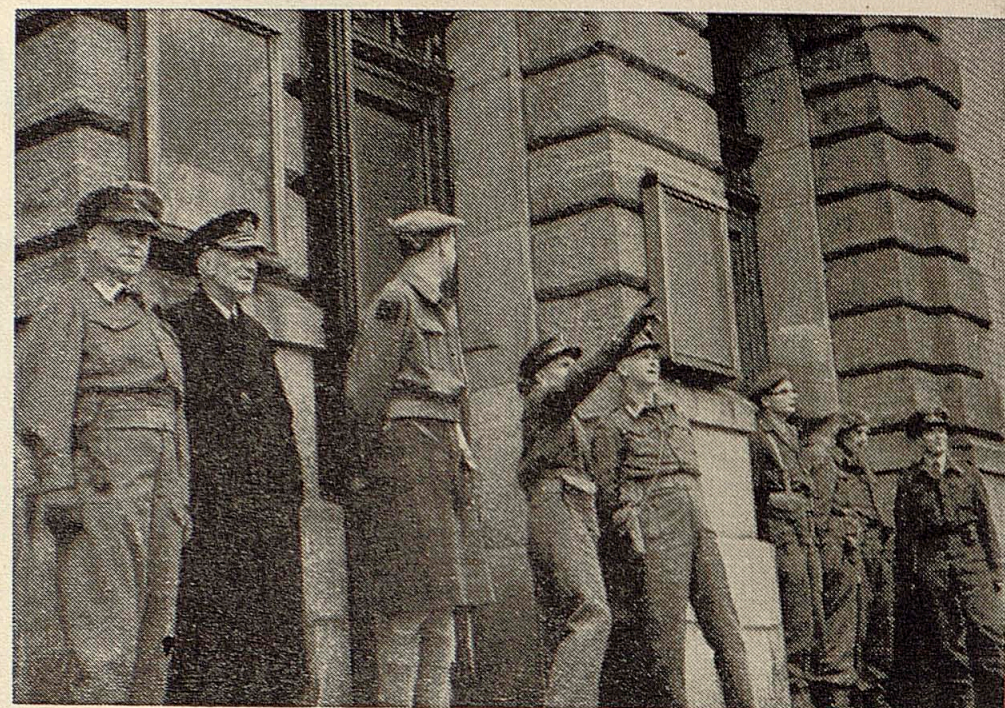
Ombord skulle de —
koste hva det ville. —

Krysseren «Norfolk» inviterte. Her ser de litt av resultatet.

Militærparade

Oberst Sandvik, admiral Diesen, oberstløytnant Chew og andre offiserer venter utenfor Kunstindustrimuseet på troppene.

Offiserer og mannskaper fra marinen deltok i paraden. De ble hjertelig hyldet og fikk mange blomster på sin marsj gjennom byen. Vår marine omfatter etter freden ca. 1000 offiserer og ca. 6500 underoffiserer og gaster. Av disse gjør ca. 1200 tjeneste i handelsmarinen som skyttere. Den danske utenriksminister, Christmas Møller, sa i en hilsen til Norge etter befrielsen: En ting er sikkert, og det er at krigen ble vunnet ved hjelp av den norske handelsflåtes innsats i 1940 og 1941. Jeg tror nok at England, som i disse årene stod helt alene, ville ha tapt, hvis det ikke hadde hatt den norske handelsflåte til hjelp den gang».

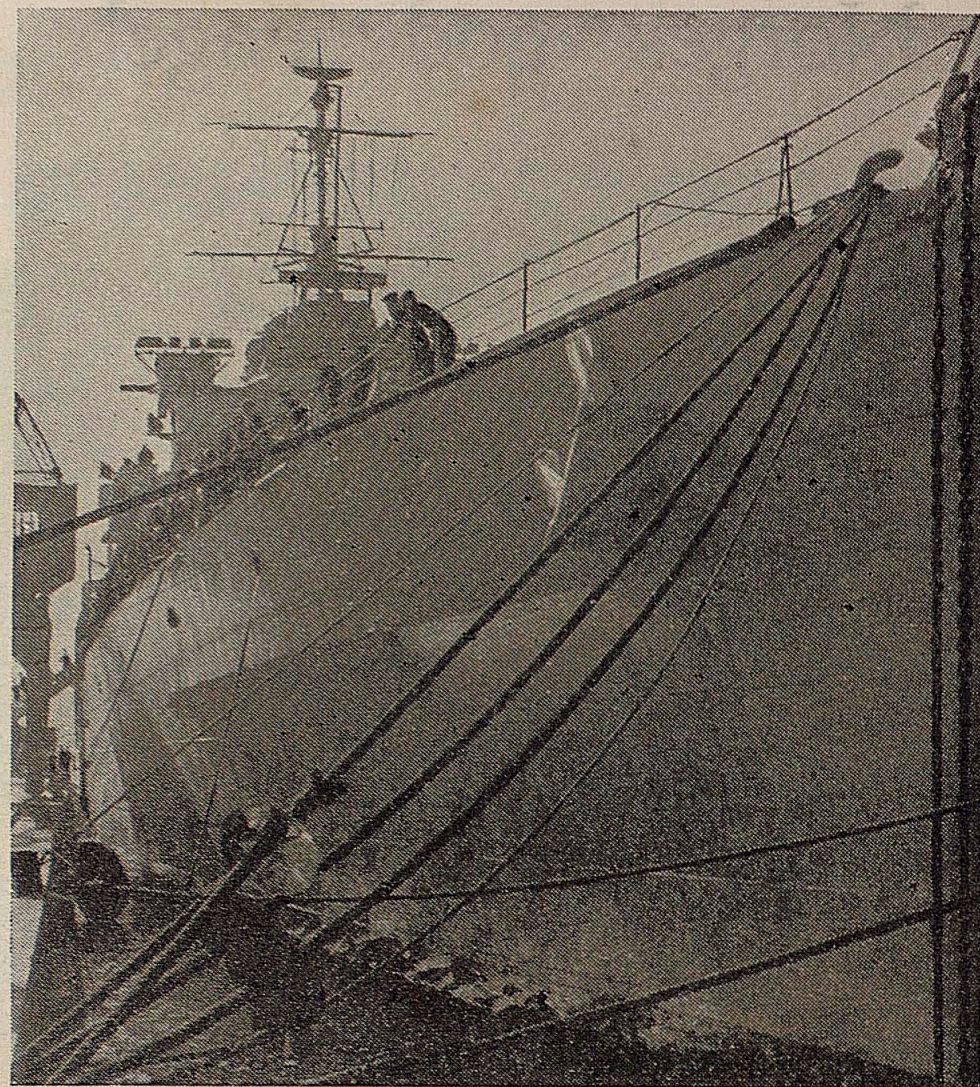
Norges «gode engel»

Fru admiralinne Borghild Hammerich

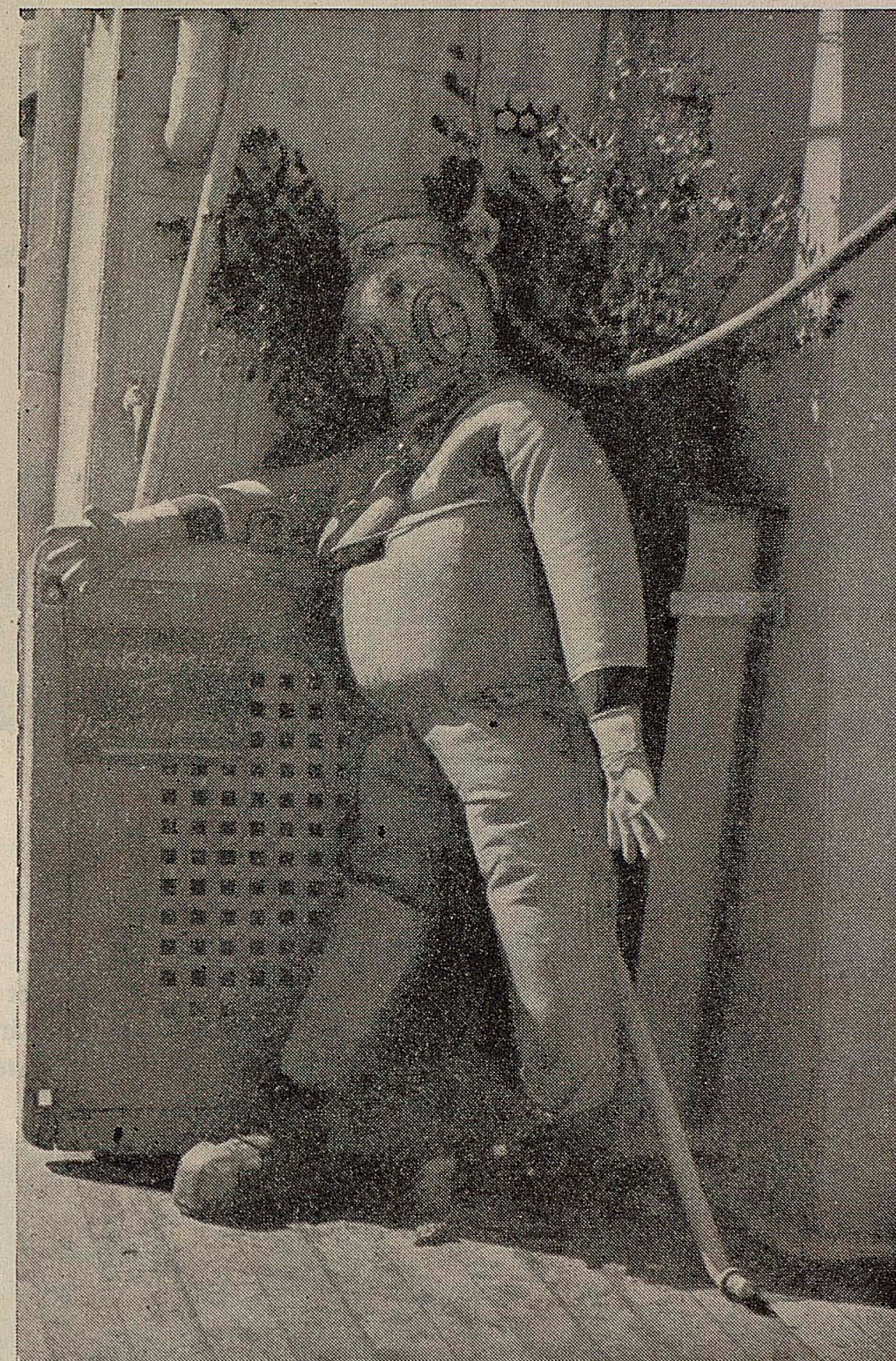
Det strålende arbeide som den norske damekomite i København har utrettet med innsamlingen og sendingen av danskepakkene vil for den nålevende generasjon stå som en lysende søyle i all den nød og elendighet vi har vært vitne til. Sendingene representerte en verdi av 35–40 millioner kroner. Det var utelukkende matvarer, halvdelen omtrent var gryn og melvarer, halvdelen fett, smør, flesk, egg, sukker og pølse. Hjemmefronten fikk over 40 tonn matvarer pr. måned. Foruten de militære formasjoner fikk fangene og fangers pårørende og folk i dekning nyte godt av denne enestående gavesendingen. I den siste tiden ble det sendt opp til 2000 tonn med slike danskepakk til Norge om måneden. Diethjelpen alene omfattet ca. 13 000 personer og 90 000 barn ble bispist. Fru Hammerich er bergenserinne, datter av direktør Lauritz Schmidt og frue.

Med sine 10 000 tonn
ruver admiralskipet,
krysseren «Norfolk» ved
Skoltegrunnskaiaen, hvor
den ligger godt fortøyet.

Noen av krysserens offiserer samlet om skipets sjef, kaptein Loveband (den høye mann i midten) og viceadmiral Mc. Grigor (den lille mann ved siden av i midten av bildet). «Norfolk» var med både ved senkningen av slagskipet «Bismarck» og krysseren «Scharnhorst», hvor også den nye norske jageren «Stord» hentet seg heder ved å skyte sine torpedoer i den tyske krysseren på kloss hold.

Barnas dag ombord i flåten

Denne karen ønsket barna velkommen til «Norfolk».

Sjefen på den britiske krysseren «Norfolk» hadde vært lettsindig nok til å innvitte ombord 500 barn. Men hvem kunne stoppe en barneflokk på et par tusen, som med gleden og forventningen lysende i fjeset strømmet fram mot landgangen? Flåtens offiserer og mannskaper hadde i alle fall ikke hjerte til det.

Det ble en uforglemmelig dag både for de britiske verter som spanderte 1800 sjokoladeplater, for ikke å nevne de kvanta som medgikk av syltetøy, appelsinsaft og hvetebrød, — og selvfølgelig for barna. —

Jo, det var dagen blant dager for byens barn.